წელიწადი მეორე ფასი 5 კაპ. შაბათი, 2 აპრილი, 1916 წ. № 74

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.
ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე —10 კ. ტექსტის გარეშე მიღებულ[illegible] ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლ. გაბაშვილის შესახვევში, ა. კალანდაძის სტამბაში ეღირება 4 მ.
დამატებიანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

უპრემიოდ ღირს: ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ერთის წლით 8 მ. 50 კ. 6 თვით—4 მ. 50 კ. 3 თვით—2 მ. 50 კ. 1 თვით—80 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირ-მდე.

პრემიებით: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 მაისამდე—5 მ. გაზეთი ყველა პრემიებით 9 მანეთად დაეთმობა, ვინც ფულს ამთავითვე სრულად შემოიტანს.

სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 3 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 4—მან.

გაზეთის კანტორა ღიაა დილით—9—3 საათამდე საღამოთი—5—7 საათამდე.

ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. П[illegible]овый ящикъ № 76.

რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი.**

სამეცნიერო-პედაგოგიური და სალიტერატურო ყოველკვირეული ჟურნალი

„სკოლა და ოჯახი“

სამი აპრილიდან გამოვა ქუთაისში შემდეგის პროგრამით: პედაგოგიკა, ოჯახური აღზრდა, ჰიგიენა, განათლება სკოლის გარეშე, ჩვენი სკოლა, უცხოეთის სკოლა, სახალხო მასწავლებელთა შორის, პროზა და პოეზია, ჩვენი მხარე, კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია, კითხვა-პასუხი, მოღვაწეთა სურათები და განცხადებანი. ჟურნალში თანამშრომლობა აღგვითქვეს ჩვენმა ცნობილმა პედაგოგებმა და ლიტერატორებმა. ჟურნალი ეღირება ამა წლის დამლევამდი ოთხი მანეთი, ცალკე ნომერი ორი შაური. ფული და წერილები გამოიგზავნება შემდეგი მისამართით: ქუთაისი, ხაზინის წინ, ქალაქის მესამე სკოლა (ჟურნალისათვის). აქვე შეიძლება რედაქტორის ნახვა ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმეებისა პირველ საათამდი. უმარკო წერილებს ვერ მივიღებთ.

რედაქტორ-გამომცემელი **ვლ. ნაცვლიშვილი.**

ვაგზლის სამკურნალოში

(შიხინოვის ვაგზლის აფთიაქის გვერდით)

სამკურნალოს ყველა ექიმებმა კვლავ განაახლეს ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდე.

აგრეთვე ექიმი—ქალი **მარ. კონ. იოსელიანისა** მიიღებს დედათა სნეულებით ავადმყოფთ დილის 10—11 საათამდე.

(თ.—126—16)

საგალანტერიო მაღაზია

ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.

იშოვება ყოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საქონელი:

ჩულქეულობა, კოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—წ.)

შეშის საწყობი
ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა

ყველასთვის ხელმისაწვდენ ფასში

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც

(103—წ.) ტელეფონი 5—96.

საუკეთესო კახური

ღვინის საწყობი
ადამ ზურაბის ძის ბერელაშვილისა

მოთავსებულია მიხეი[illegible]ს ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.

(102—წ.)

ქ. ბაქოში

ღვინით ვაჭრობა „მელაანი“

თ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი და ამხ.

იშოვება საუკეთესო კახური ღვინოები

(112—წ.)

ქ. გორის ქართველ ქალთა

„მანდილოსანის“ გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ კვირას, ბზობა დღეს 3-ს აპრილს დილის 11-ს საათზე ქ. გორში საკრებულო დარბაზში (სამეფო ქ.) დანიშნულია მანდილოსანთა

წლიური კრება

განსახილველია შემდეგი საკითხები:

1) მოხსენება თავმჯდომარისა და ანგარიში 25 მაისიდგან მარტის 15-მდე. 1915 წ.—1916 წლამდე. 2) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა. 3) სესხის აღება. 4) საკუთარი საკანდიტეროს მოწყობა. 5. განყოფილებათა ინსტრუქციის დამტკიცება და სურამში განყოფილების გახსნა. 6) არჩევა თავმჯდომარის თანაშემწისა, ხაზინადრისა და სხ. მამაკაცთ მიეცემათ მრჩეველი ხმა.

(2-145-2) **გამგეობა.**

ექიმი-დოსტაქარი

გ. მ. მუხაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათ. ოლღას ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანცისა.

ტელეფონი, 17—21.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

უ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს **შინაგან სნეულებიან** ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულელებიანს სპეციალურად, საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

ექიმი მ. გ. ვეფხაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

20—67—15

ომის ამბები

ომის დეპეშები

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისა.

პეტროგრადი, 31 მარტი. ოფიციალი. **დასავლეთი ასპარეზი.** ზარბაზნების სროლის შემდეგ, გერმანელებმა სცადეს დაახლოვებოდნენ იკსკულსკის მიდამოების სიმაგრეებს, მაგრამ უკუ ვაგდეთ. იაკობშტადტის და დვინსკის მიდამოებში ზარბაზნების სროლაა. დასავლეთით ნაროჩის ტბიდან, 30 მარტს, საღამოს 6 საათზე მტერმა საზარბაზნის საშინელი ცეცხლი გააჩინა; ამის შემდეგ სოფ. მოკრიციდან მტერმა ჩვენ სიმაგრეებს შეუტია. ზარბაზნის ცეცხლით მტერი გავფანტეთ და ისევ თავიანთ თხრილებს დაუბრუნდნენ.

კავკასიის ასპარეზი. ოსმალები შეეცადნენ დაკარგულ ადგილების დაბრუნებას, მაგრამ ამაოდ. მტერმა ბრძოლაში იხმარა მოშხამული სითხე, რასაც ჩვენ მსროლელებს ზედ გადაასხამდნენ ხოლმე.

—

პარიზი, 30 მარტი. ოფიციალი. საღამოს ცნობა. ბელგეთში ლან გემარკის მიდამოებში ჩვენი ზარბაზნები ამუშავდნენ. სომას და უაზას შუა. პარეილესიდან დასავლეთით, ჩვენმა ზარბაზნებმა რუას მიდამოებში მტრის თხრილები დაანგრია. არგონებში ლაფირშმორთან, ოტშევოშესთან და ვოკუასთან ოთხი ნაღმი ავაფეთქეთ. კურტშოსეთან, ჩვენ თხრილების წინ, ჩავიგდეთ ხელში სამხრეთის მხრივ ორი ორმო. მდ. მაასიდან დასავლეთით, ენ-მორტომის მიდამოებში „304“ სიმაღლესთან ზარბაზნის მკაცრი სროლაა. მდ. მაასიდან აღმოსავლეთით და ვევრთან საარტილერიო ბრძოლაა. მთელი დღის განმავლობაში ქვეითა ჯარი არ ამოქმედებულა.

ჰავრი, 30 მარტი. ბელგეთის ცნობა. ბელგეთის მხრივ სიშვიდეა.

პარიზი, დღის ცნობა. ვერდენის მიდამოებში ღამემ მშვიდათ ჩაიარა. გუშინდელი საღამოს შეტევა „304“ სიმაღლესთან მდებარე სიმაგრეებზე სისრულეში ვერ მოიყვანეს. ჩვენმა ზარბაზნის სროლამ მტერს საშუალება არ მისცა თავიანთ თხრილებიდან გამოსულიყვნენ; საერთოთ მთელი ბრძოლის ხაზით ღირს შესამჩნევი არა მომხდარა რა.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

პრესის აზრი გერმანეთის კანცლერის სიტყვ-ს შესახებ.

რეიხსტაგში კანცლერ ბეტმან გოლვეგის ნათქვამმა სიტყვამ დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია. კოპენჰაგენიდან იტყობინებიან: ეჭვ გარეშეა, კანცლერის სიტყვაში გამოიხატებოდა ის, თუ რა პირობებში შეუძლიან გერმანეთს ზავი ჩამოაგდოს. თუმცა რომელიმე დაპყრობილ ადგილის „შეერთებაზე“ მას ხმა არ ამოუღია, მაგრამ მის ნალაპარაკევიდან ნათლად გამოსჭვიოდა ბალტიის ზღვის და ვოლინის შუა მოქცეულ მიწების, პოლონეთის, ბელგეთის და სხვა ადგილების სამუდამოდ დაპყრობის სურვილი. კანცლერის ყოველ სიტყვაში გამოიხატებოდა: ახალი ევროპა ძველს არ უნდა ემგვანებოდესო.

გერმანეთის პრესა აღნიშნავს კანცლერის სიტყვას და დარწმუნებულია რომ ეხლა აშკარად დაიწყება ზავის პირობებზე მოლაპარაკება.

„Morning Post“-ი სწერს: შემცდარი აზრი იქნება, კანცლერის სიტყვა უბრალო მასლაათად ჩაითვალოს. მის სიტყვებში ნათლად გამოიხატება სურვილი გერმანეთისა იბრძოლოს ბოლომდის.

გერმანეთი რომ უძლურებას გრძნობდეს, განა გაჰბედავდა ისეთი სიმხეცის ჩადენას, როგორიც არის „პორტუგალი“-ს დაღუპვა? კარგათ უნდა იცოდეს, რომ რუსეთი არ აპატიებს გერმანეთს ამ გვარ ვერაგობას. გერმანეთს რომ იმედი ჰქონდეს რუსეთთან ზავის ჩამოგდებისა, ისეთ საქმეს არ ჩაიდენდა, რომლის პატიებაც შეუძლებელია.

„Manschester Gvardian“-ი სწერს: გერმანეთს აზრად აქვს აღმოსავლეთით გაფართოვდეს. კანცლერის სიტყვით გერმანეთს ჰსურს საზღვარი ბალტიის ზღვით და ვოლინის ჭაობებით ჩამოხაზოს და იქ გამაგრდეს.

ამ გვარად გერმანეთი რუსეთს კვლავ საბრძოლველად იწვევს; კანცლერის სიტყვა ზავისკენ კი არ მოუწოდებს, არამედ ზაფხულის ბრძოლისაკენ. გერმანელები კვლავ იმედოვნებენ მოკავშირეთა დაქსაქსვას. მათის აზრით, დასავლეთის მოკავშირეთ რა საქმე აქვთ პოლონეთში? ინგლისი კიდევ არ ჩაერევა ომში სერბეთის და პოლონეთის გულისათვის. ეს მართალია, მაგრამ დღევანდელი მდგომარეობა შეიცვალა და უკან დახევა შეუძლებელია. კავშირი გერმანეთის მოწინააღმდეგე სახელმწიფოებისა მკვიდრია, თვითონ გერმანეთმა შეაკავშირა იგინი, რადგანაც მისი მოქმედება მთელ ევროპას, თავისუფლებას და ცივილიზაციას საფრთხეში აგდებს.

მზადება ვერდენთან.

პარიზიდან გვატყობინებენ: ვერდენთან გერმანელების ახალი მზადებაა. მატარებლებით განუწყვეტლივ ახალ-ახალი ჯარი და სამხარი მასალები მოაქვთ. გერმანელი ტყვეები მოგვითხრობენ: ჩვენი აფიცრები ახალ გეგმას ადგენენ, ვერდენის ასაღებად და პარიზისაკენ გალაშქრებაზე ლაპარაკობენ.

ჰოლანდიის ნეიტრალიტეტი.

კოპენჰაგენიდან იტყობინებიან: ჰოლანდიის საზღვრებზე დიდი მზადებაა. ამაგრებენ საზღვრებს, როგორც გერმანეთის და ბელგეთის მხრივ, აგრეთვე ზღვის ნაპირებს ინგლისისაკენ. ყველა ეს აშკარად მოწმობს, ჰოლანდიას გადაუწყვეტია ვინც-კი მის ნეიტრალობას დაარღვევს, პასუხი გასცეს.

ჩრდილოეთ-ეპირში.

ათინიდან „დიმინიაცას“ ატყობინებენ: საბერძნეთი ჩრდილოეთ ეპირში ჯარს თავს უყრის, სიმაგრეებს და თხრილებს ამზადებს. ჯარს ნაბრძანები აქვს, თუ ვინიცობაა იტალიელები შეესივნენ ეპირს, იარაღით დაჰხვდნენ. იტალიელთა და ბერძნებს შორის რამდენიმე პატარა შეტაკება უკვე მოხდა. იტალიელები იძულებულნი იყვნენ უკან დაეხიათ. საბერძნეთის ეს საქციელი, მოკავშირეთა მოთხოვნილების პასუხად მიაჩნიათ.

ეპირის საკითხის შესახებ.

„[illegible] ...თის პალატის უკანასკნელ სხდომაზე დეპუტატი სპირომილოისი შეეკითხა მთავრობას: რა ცნობები გაქვთ იტალიის ჯარის ტეპელინისაკენ წინ წაწევის შესახებ? თუ მთავრობა ვერ შესძლებს ეპირის მიწა-წყლის დაცვას, მაშინ თვითონ ეპირში მცხოვრებნი უნდა შეკავშირდნენ მამულის დასაცავად. ამაზედ სკულუდისმა უპასუხა, იტალიელთა რაზმებმა ვალონიდან რანგესკენ წაიწიეს, მაგრამ საბერძნეთის კაპიტანმა გულისწყრომა გამოუცხადა და 24 საათის განმავლობაში იტალიის რაზმები უკანვე გაბრუნდნენ.

მინისტრმა დაუმატა: ჩვენ გვაქვს იტალიისაგან წერილობითი დეკლარაცია ათინაში, სადაც აღნიშნავენ, რომ ვალონაში მყოფი იტალიის ჯარი საზღვარს არ გადალახავს. ეპირი განუყრელი ნაწილია საბერძნეთის სახელმწიფოსი.

სალონიკი.

ლოზანში სალონიკიდან იტყობინებიან: როგორც ეტყობათ ბულგარელები და გერმანელები ცდილობენ მოქმედების დაწყობას; ამას ისიც ჰმოწმობს, რომ მაკედონიაში ჯარმა მოიყარა თავი და ზარბაზნები უკვე ახმაურდნენ საზღვრებზე. ქვეითა ჯარი მოქმედებას ჯერ არ იჩენს. საბერძნეთის საზოგადოებრივი აზრი დიდ მღელვარებას განიცდის. ვენიზელოსი ერთ ერთ თავის გაზეთში სწერს: საბრალოა მონარქი, უფრო კი თვითონ ხალხი. ვენიზელოსის მომხრენი დიდ მზადებაში არიან.

მაკედონიის ასპარეზი.

პარიზიდან მოსული ცნობით, მაკედონიაში დიდი მზადებაა მომავალ ბრძოლისათვის. ბერძნებმა საზღვრების მიდამოები დასტოვეს, ელიან ავსტრია-ბულგარელების შეტევას.

გეშოვისა და დანევის საქმე.

ბუქარესტიდან იტყობინებიან: ბულგარეთის პარლამენტის ფრაქციამ დაიწყო სხდომები ნამინისტრალ გეშოვის და დანევის შესახებ. რადოსლავოვი მოითხოვს საქმის დაჩქარებას და ამ რუსოფილთა გასამართლებას.

გერმანელები ცდილობენ შვეიცარია ომში ჩაერიოს.

ლონდონიდან იტყობინებიან: მილანის კორესპოდენტი კომონი „Daily Telegrafh“-ს ატყობინებს გერმანეთის ხრიკებს, რითაც მას უნდა შვეიცარია ომში ჩაითრიოს. გერმანელების აგენტები დიდის ენერგიით მუშაობენ. გერმანელთა კანტონებში იმ მიზნით, რომ შვეიცარია ცენტრალურ სახელმწიფოებს მიემხროს. სწორეთ ამ მიზნით გერმანელე[illegible]ი ამ უკანასკნელ ხანებში შვეიცარიას 150 მილიმეტრიან ზარბაზნებს უგზავნის, იმის მიუხედავათ, რომ ოსმალეთი დიდ ნაკლულევანობას განიცდის ზარბაზნებში. ამ გვარი ხრიკი გერმანეთისა დიდ შიშს იწვევს იტალიის პოლიტიკურ წრეებში, რადგანაც დღევანდელი მდგომარეობა შვეიცარიისა მოგვაგონებს „გებენის“ და „ბრესლაუს“ გაგზავნას სტამბოლში. იტალიის პოლიტიკური წრეები შიშს გამოსთქვამენ იმის შესახებ, რომ იქნებ გერმანეთმა შესძლოს შვეიცარიაშიც ისეთი კაცი გამონახოს, როგორიც ენვერ-ფაშა ოსმალეთში, და მით შესძლოს შვეიცარიის კანტონების მიმხრობა და ომში ჩაბმა.

პაიერის აზრი.

კოპენჰაგენიდან იტყობინებიან: პროგრესისტი პაიერი ამბობს: კანცლერის სიტყვით მთავრობა დარწმუნებულია, რომ ქვეყანაზე არ მოიპოვება ისეთი ძალა, რომელსაც შეეძლოს გერმანეთს წაართვას ის, რაც მას მიზნად დაუსახავს აღმოსავლეთით და დასავლეთით.

საგზლის საკითხი გერმანეთში.

ბუქარისტიდან მოსულ ცნობების მიხედვით, ორდავაში ხუთი დატვირთული გემი მისულა, ზედ ყოფილა 18.750 ფუთი ღორის ქონი და 6.250 ფუთი ყველი. ყველა ამას ბულგარეთი ჰგზავნის გერმანიაში.

გერმანეთი ტყვეებს ამუშავებს.

ბერნიდან „Matin“-ს ატყობინებენ: გერმანეთის ოფიციალი ცნობით, რომელიც გამოქვეყნებულ იქმნა რეიხს-[illegible] ამუშავებს.

დეპეშები

(პეტროგრადის საკუთარ კორესპ.)

სტოკჰოლმიდან იტყობინებიან: რეიხსტაგის ორშაბათის სხდომაზედ, როდესაც ახალმა სამხედრო მინისტრმა თავისი მოხსენება წაიკითხა, პრეზიდენტმა სოციალ-დემოკრატის მეთაურს ლიბკნეხტს სიტყვა არ ათქმევინა და განაცხადა: ლიბკნეხტს განზრახვა აქვს პარლამენტის ტრიბუნიდან თავის სიტყვაში შეურაცხჰყოს გერმანელების მამულიშვილური გრძნობაო.

—

ფრანგული გაზეთი „რუმანიე“-ს სიტყვით გერმანელებმა თავისი მძიმე არტილერია იქვე იზონცოს მიდამოებში დააბრუნესო. ამასთანავე გერმანელები აღმოსავლეთ ასპარეზზედ მოგერიებით ბრძოლას დაიწყებენ, რადგან რუსებმა ერთის მხრით და იტალიელებმა მეორის მხრით შეტევა დაიწყესო.

—

ესევე ფრანგული გაზეთი ურჩევს რუმინეთს, ომში ჩაერიოს და მომენტით ისარგებლოს.

—

ვერდენთან მედგარი ბრძოლაა. მდინარე მაასის დასავლეთით გერმანელებს მიზანში ამოღებული აქვთ მორტჰომის სიმაგრე. საშინელი იერიშების შემდეგ მათ ხელთ იგდეს ასი მეტრის სიგრძის სანგრები. მორტჰომის სიმაგრე და მისი მაღლობი ადგილები ჯერ ისევ ფრანგების ხელშია. გერმანელებმა საშინელი ცეცხლი გააჩაღეს მრავალ არტილერიის მეოხებით, რომელთაც აქ მათ თავი მოუყარეს, მთელ მორტჰომკიუმერის ხაზზედ. აშკარაა მათ ჰსურთ გაარღვიონ ამ სიმაგრეების ხაზი. ამავე დროს გერმანელებმა განზრახ განაახლეს სამარი მოქმედება ვევრში, რომ მოპირდაპირეს თვალი აუხვიონ, ნამდვილად კი მათ გადაწყვეტილი აქვთ აღმოსავლეთის მიდამოებში შეუტიონ.

—

სრულიად სომხეთის საზოგადო მოღვაწეთა ყრილობა 10 და 12 მაისს მოხდება.

—

ალბანეთში ოსმალებმა კვლავ აჯანყება გააძლიერეს. ალბანელებს ურჩევენ შეადგინონ რაზმები და ხელი შეუწყონ ბულგარელების და ავსტრიელების ჯარების მოქმედებას იტალიელების [illegible] გასადევნად.

სინოდის მიტროპოლიტის ვლადიმირის მაგიერობას, დღეიდან მიტროპოლიტი პიტირიმი გაწევს. ლ. ჯ.

(პეტ. სააგ. დეპეშებ.)

ვერდენის ასპარეზზე მორტომის და „304" სიმაღლეების მტერმა ზარბაზნის საშინელი სროლა ასტეხა და იერიშები მიიტანა. [illegible]

რუსეთის ასპარეზზე იაკობშტადტის და დვინსკის მიდამოებში ზარბაზნის [illegible] სროლა.

რუსეთის ასპარეზზე ნაროჩის ტბასთან მტერმა იერიში მიიტანა, მაგრამ რუსებმა უკუ აგდეს.

კავკასიის ასპარეზზე ოსმალები ამაოდ ცდილობენ, დაკარგულ ადგილების დაბრუნებას, აქ ოსმალები მოშხამულ სითხეს ხმარობენ.

ბერლინიდან მოსული ცნობით, გერმანიის და რუმინეთის პირობა შეუკრავთ [illegible].

ბრძოლის ველზე

მორტჰომის ბედი [illegible] გერმანელებს მის ასაღებად წინა დღეებში სასტიკი საარტილერიო სროლა გაუჩაღებიათ, მაშინ როდესაც მარცხენა ფრთას აღმოსავლეთით შემოუვლია, სახელდობრ „295" მაღლობის მხრით. მორტჰომზე იერიშების შემდეგ მხოლოდ ასი მეტრის მანძილზე აუღიათ თხრილები, თვით მწვერვალი კი ხსენებული მაღლობისა კვლავ ფრანგთა ხელშია. ამისდამიუხედავად გერმანელები იერიშებზე ხელს არ იღებენ და მთელს მორტოჰომ-კიუმიერის ხაზზე საშინელ საარტილერიო ცეცხლს ანთებენ. ასეთივე დაუცხრომელი [illegible] სროლაა [illegible] სენებით აქ უნდა მოველოდეთ გერმანელთა სასტიკ იერიშებს. ამნაირად გენერალ შტრანცისა, ფონ ეინემისა და კრონპრინცის არმიის რკინის რკალი თანდათან ვიწროვდება და ვერ-

[illegible]

კავკასიის ასპარეზი.

კავკასიის ბრძოლის ასპარეზის [illegible] სტრატეგიული გზები [illegible] გაზეთ „Times"-ი [illegible] მიით და სირიით. ამ გზათა გამოსავალ წერტილად ითვლება სტამბოლი. სტამბოლი თავის მხრით გერმანეთთან შეერთებულია ანდრიანოპოლით, სოფიით, ნიშით და ბელგრადით, შემდეგ ხომ ვიცით რაც რამ არის. სტამბოლიდან ჯარებს ჩვეულებრივ ბოსფორის ყურეთი ჰგზავნიან სადგურ ჰაიდარ-ფაშამდინ, აქედან კი რკინის გზით გაუყენებენ, აქედან გზები იშლება მცირე აზიაში. ომამდე მოძრაობდა სულ 1,400 ვაგონი. ჯართა გა- [illegible] გორისკენ, სულ 576 კილომეტრზე, საიდანაც იწყობა გზატკეცილი სივასამდე (435 კილომეტრი) ხოლო აქედან აზრუმამდე მეორე გზატკეცილი 430 კილ. უნდა შევნიშნოთ, რომ ეს [illegible] ჰაიდარ-ფაშას [illegible] (220 კ.) [illegible] (სულ 410 კილ.) [illegible] 1342 კილომეტრის მანძილზე [illegible]

თუ რუსთა ჯარების მოძრაობას თვალს გადავავლებთ, მარტის განმავლობაში: 1—10 მარტამდის [illegible] 10—11 მარტს ჯარებმა ხელში [illegible] 12 მარტს [illegible] 13 მარტს [illegible] 15 მარტიც [illegible] ისევ ზღვის ნაპირებზე წინ წაწევით. რუსები იღებენ ქალაქ ოფს, რომელიც ტრაპიზონიდან სულ 42 ვერსის მანძილზეა. ოსმალთ შეღამებიდან იერიშები მოჰქონდათ, მაგრამ ვერას გახდნენ, დაკარგული ქალაქი ვერ დაიბრუნეს. 14 მარტს რუსები გადადიან მდ. ოგენე-დერეზე. სხვა მიმართულებით აღსანიშნავია 12 მარტის ბრძოლა ბითლისის მიმართულებით, აქ რუსებმა აიღეს დაბა ხიზანი, ხოლო 15 მარტს [illegible] ხელთ, რის შემდგომაც (17 მარტს) მოჰყვა მაჰბუბანკის აღება. ამავე დროს ქ. ოფთან ოსმალთა წყალქვეშამ 2 ნაღმით დაჰლუპა წითელი ჯვრის გემი „პორტიუგალი", სულ დაიღუპა 115 კაცი, აქედან 16 მოწყალების და, სხვათა შორის ჩვენი თანამემამულე ქ-ნი ანდრონიკაშვილისა. 18—19 მარტს [illegible]

20—31 მარტამდე [illegible] „ბრესლაუ"-ი [illegible] ცხრილ ფაქტთა ახალოხია [illegible] ლოდ მაშინ შეიძლება სწორე დია- [illegible] ქნებზე [illegible] რიოდის ზარბაზანი.

X

თბილისი, 2 აპრილი.

ჩვენი მევენახეობა განსაცდელშია. ნუ თუ ასე უპატრონო და ყველასგან მივიწყებული უნდა იყოს ჩვენი ერის ეკონომიური ვითარების უტყუარი საფუძველი—მეურნეობა? რად სდუმს ფავად-აზნაურობა? რად სდუმს კავკასიის სასოფლო სამეურნეო და ქართული სამეურნეო საზოგადოებები? როგორც აღმოსავლეთის, ისე დასავლეთი საქართველოს მეურნეთა დიდი ნაწილი მევენახეობით საზრდოობს.

წარსული წელი მეღვინეობისთვის მეტად მძიმე იყო და ჩვენმა ქვეყანამ ამის გამო არა ერთი და ორი მილიონის ზარალი ნახა. მიმდინარე წელი უარესს გვიქადის, თუ სალათას ძილს და უმოქმედობას დროზედ თავი არ დავახწიეთ. წარსულ წელში მევენახეობის დაზარალების უმთავრესი მიზეზი ვენახის წამლის უქონლობა იყო. ნუთუ ასევე იქნება წელსაც? მთელი წელიწადი საკმარისი დრო იყო, რომ ჩვენს მეურნეთ და სამეურნეო საზოგადოებას შესაფერი შრომა გაეწიათ და ვენახისთვის საჭირო მასალა გამოეძებნათ. ასეც მოიქცნენ. კოოპერატივებისა და სამეურნეო საზოგადოებათა დახმარებით ჩვენმა მეურნეებმა სამოც ათას მანათამდე შეუგროვა ერთს ფირმას, რომელიც ჩვენს ქვეყანაში შაბიამანით ვაჭრობს. ამ ფირმას ჩვენი ფულით შაბიამანი შეუძენია, უცხოეთიდან რუსეთში უბაჟოთ შემოუტანია, ჩვენს ქვეყანაშიაც მოუზიდავს და ეხლა თურმე ჰმალავს, რომ ჩარჩების შემწეობით ფუთი ხუთ-ექვს თუმნად გაჰყიდოს, რაც თვითონ შვიდი-რვა მანეთი უზის. განა ეს შესაძლებელია სხვაგან, გარდა ჩვენი კურთხეული ქვეყნისა? ჩვენი ფულით და გარჯილობით სხვას საქონელი შემოვატანიეთ, რომ მან ერთი წლის განმავლობაში რამოდენიმე მილიონი მანეთი მოიგოს და ამის გამო მთელი ჩვენი ქვეყნის მეურნეობა განსაცდელში უნდა ჩავარდეს!

სად არიან ის საზოგადოებები, რომლებმაც ამ ფირმას ათასობით ფული გადასცეს? ან იქნებ ჩვენს სოფელში კანონს და სამართალს ყოველგვარი ძალა აქვს დაკარგული, რომ ასეთი ბოროტება დაუსჯელად ბატონობს?

გაზეთებში ცნობა იყო—დასავლეთ საქართველოდან მეურნეთა დეპუტაცია აპირებს წამოსვლას, რათა მეფის [illegible] ში დაბუდებული ბოროტებანი და მას ფრიდონოვის მიერ გადამალული საქონლის რეკვიზიციის მოხდენა სთხოვოსო. ამ დეპუტაციისა აღარა ისმისრა და თუ მას რაიმე დაბრკოლება შეხვდა, აქ აღმოსავლეთის მეურნენი, თავად-აზნაურობა და სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებები რად სდუმან? ნუ—თუ [illegible] სამართლისა თუ მთავრობის განწყობილების ფარგალში ვერ დავიცავთ ჩვენს ქვეყანას ასეთი აშკარა ბოროტებისგან და ჩვენს მევენახეობას ვერ გადავარჩენთ განსაცდელისაგან?

პრესის მაგიერი

სამშაბათის „სახალხო ფურცელი" მთელი თავისი არსებით ჰგოდებს იმ საშინელებაზედ, რომელიც დატრიალებულა ქუთაისის სახალხო უნივერსიტეტში. ამ დაწესებულებას თავის წარმომადგენლებათ კულტურულ კავშირში ამოურჩევიათ ალ. გარსევანიშვილი, ამ უნივერსიტეტის თავმჯდომარე და სულის ჩამდგმელი და ცნობილი ლექტორები ევ. გეგეჭკორი და გ. გიორგაძე და არა ის კანდიდატები, რომელნიც სოციალისტ-ფედერალისტებს დაუსახელებიათ. „სახალხო" და „მეგობარი" ამ მოვლენას, რასაკვირველია, დემოკრატიული პრინციპების ღალატად სთვლიან და ეროვნულ გადაგვარებადაც. „ჩვენ კატეგორიულად ვაცხადებთ, რომ მათი, (ეროვნულ-დემოკრატ. და დასელების) დამაკავშირებელია **გადაგვარებული** ფსიხიკა", ხაზ გასმით გვიმტკიცებს „სახალხო ფურცლის" ბრძენი პოლიტიკოსი. „დემოკრატიული ჯგუფები პროპორციულ არჩევნებს ემხრობიანო გვისაყვედურებს გაზეთი. სრული ჭეშმარიტებაა, მაგრამ ვინ დაარღვია ეს პროპორციული პრინციპები ქუთაისის დაწესებულებათა არჩევნებში? ჩვენს გაზეთში აღნიშნული იყო „სინათლის" საზოგადოების არჩევნების ამბავი. რა მოიმოქმედეს იქ სოციალისტ-ფედერალისტებმა კიტა აბაშიძის მეთაურობით, ეს „სახალხომ" კარგად უწყის. ამ დღეებში გაზეთ „სამშობლო"-ში ამ საზოგადოების ერთი წევრი მოითხოვდა ხელ ახალი არჩევნების დანიშვნას, ვინაიდან წესდების ძალით არჩევნები ფარული უნდა ყოფილიყო და მიუხედავად ფარული კენჭის ყრის მოთხოვნისა, არჩევნები უკანონოდ მოახდინესო. ეს არჩევნების ფორმას შეეხება და ჩვენ კი უფრო მისი შედეგი გვაინტერესებს—სოციალისტ-ფედერალისტებმა გაიყვანეს სავსებით თავისი სია, რასაკვირველია სამივე [illegible] არჩევნები მომხდარა საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოებაში, სადაც ფედერალისტებს გაუყვანიათ სამივე თავისი კანდიდატი. ნუ თუ ამ ორი საზოგადოების არჩევნების შემდეგ აღმოა-

საქართველოს ეკონომიური ცხოვრების მასალები

(გაგრძელება. იხ. „საქარ." № 73)

ეხლა გადავიდეთ შემდეგი წლების ვითარებათა განხილვაზე იგივე. სტატისტიკური ცნობების საშუალებით შევეცადოთ დავხატოთ 1904—1907 წლების ეკონომიური ცხოვრება. აქ უკვე სათვალავში გვექნება მისაღები მასიური გაფიცვები, რის გამო მუშაობა შეჩერებული იყო, არა მარტო ქალაქებსა, არამედ თვით სოფლებშიაც იჯარით გასაცემ მამულებზე წარმოება, ხალხის საქმიანობა დროებით შეჩერდა როგორც ქალაქების სამრეწველო დარგებში, ისე სასოფლო მეურნეობაშიც. თუ ამ უკანასკნელით დავიწყებთ მოხნულ მოთესილ სივრცის რაოდენობა შემდეგ ნაირათ წარმოგვიდგება თვალწინ.

მაზრები
ანგარიში სწარმოებს დესიატინობით

წლები	ოზურგეთისა	ზუგდიდისა	სენაკისა	ქუთაისისა	შორაპნისა	რაჭისა	ლეჩხუმისა	ჯამი იმერეთისა
1904	22.385	39.016	26.777	52.418	44.878	10.755	16.830	213.059
1905	20.727	38.874*)	29.050	50.420	77.023	10.750	16.730	243.748
1906	18.036	24.314	34.303	54.246	90.505	12.167	7.769	241.340
1907	22.227	38.166	27.556	55.061	57.229	10.806	19.369	229.414

თუმც საერთოთ 1899—1903 წლებში მეტი სივრცე მუშავდებოდა სამეურნეო თვალსაზრისით. მაგრამ 1904 წელს დამუშავებული სივრცის რაოდენობა რომ შევადაროთ 1903 წლისას მივიღებთ მთელი 4,53%—გადიდებულ სივრცეს. 1904 წ. ამდენათ მეტი სივრცე დაუმუშავებიათ, გამოუყენებიათ სამეურნეო თვალსაზრისით.

უკანასკნელ ცხრილში აღნიშნულ წლების განმავლობაში 1904—1907 წლამდე დამუშავებულ სივრცის რაოდენობას უმატნია 7,67 პროცენტით. დამუშავებულ სივრცის უდიდესი რაოდენობა აღნიშნულ დროის განმავლობაში მოდის 1905 წელზე, როდესაც ხსენებული სივრცე 14,40 პროცენტით მეტი იყო, ვიდრე 1904 წ. და 6,43 პროცენტით მეტი ვიდრე 1907 წელს. ამ უკანასკნელი წლის მოხნულ-მოთესილ სივრცის შემცირება აიხსნება სასოფლო მეურნეობისათვის არა სასარგებლო და საზიანო ატმოსფერულ მოვლენათა მთელი რიგით: გვალვა გაზაფხულსა და ზაფხულში და ნაადრევი შემოდგომის სიცივეები (მეტადრე დაზიანდა შორაპნის და სენაკის მაზრა და სხვ.)—საერთოდ კი სასოფლო მეურნეობის საქმიანობას ასპარეზი გაფართოვებია.

რაც შეეხება მარცვლეულობის დაგვარობათა რაოდენობის ურთიერთობას, ეგ უკანასკნელი გამოიხატება შემდეგ ციფრებში:

	1904 წ.	1905 წ.	1906 წ.	1907 წ.
დაითესა სულ. . . .	1.039,232 ფუთ.	1.131,587 ფუთ.	912,875 ფუთ.	840,598 ფუთ.
აქედან სიმინდი იყო	821,775 "	903,906 "	724,908 "	561,055 "

საინტერესოა გავითვალისწინოთ თუ რა პროცენტუალ განწყობილებაშია დათესილ სიმინდის რაოდენობა დათესილ მარცვლეულობათა მთელ ჯამთან;

დათესილ სიმინდის პროცენტუალ რაოდენობა უდრიდა:

1904 წ. . . .	79,09%
1905 წ. . . .	79,87%
1906 წ. . . .	79,40%
1907 წ. . . .	66,74%

ეგ ციფრები ცხად ყოფენ ერთის მხრივ თუ რამდენად გაბატონებულია ჯერ კიდევ სიმინდი სასოფლო მეურნეობაში, მაგრამ იგივე ციფრები მეორეს მხრივ იმ ფაქტსაც აშუქებენ, რომ სიმინდს თანდათან მეტ მეტოქეობას უწევს სხვა მარცვლეულობათა გვარები. სწორეთ ამის შედეგია დათესილ სიმინდის პროცენტალური რაოდენობის ნელი, მაგრამ მაინც შესამჩნევი დაქვეითება.

მევენახეობისა და მეღვინეობის სურათს გვიხატავს შემდეგი ციფრები:

1904 წ.

ვენახ. საერთ. სივრცე	21.077,35	დეს.
მოვიდა ყურძენი	3.174.065	ფუთი.
გაიწურა ღვინო	2.417.280	სარწყ.
გამოხადეს სპირტი	469.119	გრად.

1905 წ.

" "	26.784	დეს.
" "	2.123.632	ფუთი.
" "	1.577.408	სარწყ.
" "	312.966	გრად.

1906 წ.

" "	21.287	დეს.
" "	3.355.840	ფუთი.
" "	2.764.628	სარწყ.
" "	274.533	გრად.

1907 წ.

" "	20.224	დეს.
" "	4.426.604	ფუთი.
" "	3.602.111	სარწყ.
" "	992.317	გრ. [2])

აქ მოყვანილი ციფრები არ გულისხმობენ სოხუმისა და ბათომის ოლქის მოსავალს, რომელიც იძლეოდა მაგარ სასმელების თვალსაჩინო რაოდენობას [3])

ეს ციფრები მჭერმეტყველურად მეტყველებენ რამდენად დააზიანა მოძრაობის და მის მომდევნო ხანამ სასოფლო მეურნეობა: თუ 1898—1902 წლებში ვენახით დაფარული სივრცე 25.292-დან 25.929-მდე დესეტინას უდრიდა, თუ იგივე სივრცე 1903 წ. უკვე 26.037,5 დესეტინას აღწევდა და 1905 წელს უდიდეს რიცხვს 26.784 დეს. უდრიდა, უკანასკნელი წლიდან ეს დარგი, ეს საუკეთესო ნაწილი ჩვენი მშრომელი ხალხის სასოფლო მეურნეობისა უცებ კლებულობს, კარგავს შესამჩნევ ნაწილს თავის სამოქმედო, საწარმოო ასპარეზისას. 1904 წლიდან 1905 წლამდი ვენახების სივრცე მატულობს მთელი 27,07 პროცენტით, მაგრამ შემდეგ წლებში 1905 წლიდარ 1907 წელს ვენახების საერთო სივრცე კიდევ მაინც ნაკლებია მთელი 4%-ით 1904 წელთან შედარებით.

დასავლეთ საქართველოს გამოუხდია 5,52% მთელი ამიერ კავკასიის მიერ გამოხდილ სპირტის რაოდენობისა; დასავლეთისა და აღმოსავლეთი საქართველოს ნაწარმოები რომ ერთად შევაერთოდ და დაუპირდაპიროთ ამიერ-კავკასიის ნაწარმოების ჯამს იგივე პროცენტიული ურთიერთობა გამოიხატება თითქმის 31%-ით. ნუ დავივიწყებთ რომ სპირტს ჩვენში ხდიან გასაწურავ ღვინოზე მორჩენილ ჭაჭისაგან ე. ი. ეს საქონელი მზადდება ღვინისაგან ე. ი. პირვანდელ საქონლის დამზადებაზე მორჩენილ მასალისაგან.

ოფიციალ ცნობების მიხედვით ქუთაისის გუბერნიის ყურძნის მოსავლის პროცენტიული რაოდენობა შემდეგ ნაირად გამოიხატება ამიერ-კავკასიის მოსავალთან შედარებით:

1904 წ.	1905 წ.
21,71%	საკმაო ცნობები არ არის
1906 წ.	1907 წ.
21,59%	21,84%.

ამ პროცენტების ანგარიშისას ჩვენ ვერ ვისარგებლეთ ბათომისა და სოხუმის ოლქის მოსავლის რაოდენობით, რადგან აგეთი არც ერო ოფიციალ წყაროებში ნაჩვენები არ არის. თუმც შედარებითი რაოდენობა ყოველთვის უპირველესად ყოვლისა დამოკიდებულია ატმოსფერულ მოვლენებზე, მაგრამ წლების მთელი რიგის ციფრები ერთგვარ აპროქსიმატიულათ საჯერო აბსოლიტიურ რიცხვს მაინც მოგვცემს, რომელი რიცხვიც მაჩვენებელი იქნება ამა თუ იმ კუთხის ძლიერებისა ამა თუ იმ საწარმოვო დარგში. უკანასკნელი ციფრები მოწმობენ ერთგვარ ზრდას დასავლეთ საქართველოს მევენახეობისა და მეღვინეობისა.

ეხლა გავითვალისწინოთ თამბაქოს კულტურა, რომლის ვითარებას შემდეგი ციფრები გამოხატავს:

სოხუმის ოლქში.

წლები.	პლანტაციების რიცხვი.	მათი საერთო სივრცე დესეტინობით.	საერთო მოსავალი ფუთობით.
1904	4.968	4.303,8	241.386
1905	5.063	5.301,3	285.936
1906	3.678	3.186,5	183.203
1907	4.567	4.368,5	240.060

აქედან სამრეწველო და საოჯახო პლანტაციები და მათი მოსავალი იყო:

1904	სამრეწველო.	3.988	4.298,2	241.183
	საოჯახო.	980	5,6	203
1905	სამრეწველო.	4.785	5.297,2	285.812
	საოჯახო.	278	4,1	124
1906	სამრეწველო.	3.678	3.185,6	183.203
	საოჯახო.	ა რ ი ყ ო	ა რ ი ყ ო	
1907	სამრეწველო.	4.567	4.368,5	240.060
	საოჯახო.	ა რ ი ყ ო	ა რ ი ყ ო	

ტიტე მარგველაშვილი.

(შემდეგი იქნება)

*) 1905 წლის „Обзор"-ი იძლევა ციფრს 38.625 დეს. რაც არ შეესაბამება იქვე მოყვანილ სხვა ციფრებს, რომელნიც აღნუსხავენ ზუგდიდის მაზრის საბოქაულოთა მოხნულ-მოთესილ სივრცის რაოდენობას. შემცდარია იმავე მიზეზით შორაპნის ციფრიც (77025). ამისდა მიხედვით ჩვენი ჯამიც განსხვავდება „Обзор"-ის ჯამისაგან, რომელიც უდრის 243.498 დეს. (?)

[2]) სოხუმისა და ბათომის ნაწარმოებიც რომ მივუმატოთ იქნება 1.216.606 გრადუსი.

[3]) ბათომის ოლქი იძლეოდა სპირტეულობას:

1904 წ.	1905 წ.	1906 წ.	1907 წ.
17.069	640	58.166	70.552 გრ.

სოხუმის ოლქი იძლეოდა სპირტეულობას:

1904 წ.	1905 წ.	1906 წ.	1907 წ.
47.096	29.315	76.404	153.779 გრ.

ჩინეს პროპორციული პრინციპი ფედერალისტების მეკენჭეებმა? ტყუილად ჰგონებს „სახალხო“ და ქვეყანას არწმუნებს, რომ სოციალისტ-ფედერალისტების წინააღმდეგ დანარჩენ მიმართულებების შეთქმულობა მოაწყესო. განა მან არ იცის, რომ ამისთვის არავინ მოიცლიდა? ჩვენ დიდათ სამწუხაროდ მივიჩნევდით, ქუთაისელი ჩვენი თანამოაზრეები ამ არჩევნებში ფედერალისტებს რომ აჰყოლოდნენ და პრესაში კი კენჭების გამო ცრემლის ღვრა „სახალხოსათვის“ დაგვითმია.

კვირის სურათებიან დამატებაში მოთავსებული იქნება სურათები: გაზაფხული, ფრანგთა შტაბი და რამდენიმე კარიკატურა. ლექსი შანშიაშვილისა, „სტუმარი“ (გაგრძელება) ვალ. შალიკაშვილისა და სხვა.

ახალი ამბავი

✦ **სახახლეში.** პოლკოვნიკმა ს. ს. ესაძემ მათ იმპერატორებით უმაღლესობის დიდ მთავარ ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის, ანასტასია ნიკოლოზის ასულის, პეტრე ნიკოლოზის ძისა და ოჯახობის თანადასწრებით კინემატოგრაფიული სურათები უჩვენა სამხედრო და საპატრიოტო შინაარსისა.

✦ **უბედური შემთხვევა.** მიხეილის საავადმყოფოში მიიყვანეს ტყვიით შუბლ-გაგმირული შეშის საწყობის პატრონის, პავლე კურცხალიას მეუღლე მართა გრიგოლის ასული (ფურცელაძის ასული), რომელიც რამოდენიმე წუთის შემდეგ გარდაიცვალა. განსვენებული 5 თვის ჯვარდაწერილი იყო ბ-ნ კურცხალიაზე.

ტრამვაის მოძრაობა. გუშინდლიდან საზაფხულო დროს მიხედვით სწარმოებს. ვაგონები ნახევარი საათით ადრე გამოდის პარკიდან და ნახევარ საათით გვიან ბრუნდებიან პარკში საზამთრო დროსთან შედარებით.

✦ **ქალაქთა კავშირის დავალებით** თ-დი ლ. ა. ვაჩნაძე მიემგზავრება პეტროგრადსა და არხანგელსკში, სადაც სამკურნალო ნივთიერებათა შეძენის საკითხი უნდა მოაწყოს კახეთის საკრედიტო ამხანაგობისათვის. თ-დ ვაჩნაძეს დავალებული აქვს აგრეთვე პეტროგრადში გამორკვევა მთელი წყება საკითხებისა, რომლებიც კავშირის საქონლის საწყობთან არის დაკავშირებული.

✦ **ძეგლი მეომარ-ქართველებს.** თბილ. გუბერნატორმა ნება დართო ქართველთა შორის წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობას ხელის მოწერა გამართოს მთელ კავკასიაში შეწირულებათა მისაღებად. ამ ფულით გამგეობა აპირებს დიდუბის ტაძრის გალავანში ძეგლის აგებას ბრძოლის ველზე თავდადებულ ქართველ მეომართა სახსოვრად.

✦ **დატყვევებული ხანები.** გუშინ საფოსტო მატარებლით თბილისში ჩამოიყვანეს ორი ტყვე ქურთის ხანი, რომელნიც საცხოვრებლად სტავროპოლში გაისტუმრეს.

✦ **ფულის შეგროვება.** გუშინ თბილისში მათ იმპერატორობით უდიდებულესობის ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასულის საწყობის ქონებათა გასაძლიერებლად თბილისში ყულაბებით ფული შეგროვდა, მეომართათვის ნივთეულობის გასაგზავნათ.

✦ **საგლეხო საქმეთა თბილისის** საგუბერნიო საკრებულომ თელავის მაზრა დაჰყო ახალ საგლეხო სამოსამართლო ნაწილებად. თანახმად ამ დანაწილებისა პირველ სამოსამართლო ნაწილში შემდეგი სოფლის საზოგადოებანი შევლენ: ძველი გავაზი, ყვარელი, შილდა, ენისელი, და ნაფარეული, ხოლო მეორე სამოსამართლო ნაწილში: ქისტაური, იყალთო, კურდღელაური, წინანდალი, ვაჩნაძიანი და ურიათუბანი.

✦ **საოლქო სასამართლოს** სესია გაემგზავრა ქუთაისსა და ბათომს. სესიის სხდომები 1—6 აპრილამდე გასტანს.

✦ **გარდაიცვალა.** თბილისის ქალაქის მოურავად ნამყოფი ნ. ვ. არგუთინსკი დოლგორუკოვი.

✦ **კახეთის რკინის გზის** გამყვანმა ინჟინერმა რაციბორსკიმ უკვე გაგზავნა პეტროგრადს ამ გზის გამგეობაში ყველა მასალა გზის გაყვანის შესახებ და თითონაც გაემგზავრა პეტროგრადს. ამ მასალების მიხედვით გამგეობა შეადგენს აღნიშნულ გზის გაკეთების ანგარიშს და განსახილველად წარუდგენს აქციონერთა კრებას. როცა ამ ანგარიშს დაამტკიცებს გამგეობა, მას შემდეგ გადაწყდება საკითხი შესახებ გამგეობის გადმოტანისა პეტროგრადიდან თბილისში და მას შემდეგვე აირჩევს აქციონერთა კრება გზის გამგეობის დანარჩენ 4 წევრს. ამ ჟამად, როგორც ვიცით, გამგეობაში მხოლოდ ერთი წევრია, ბ-ნი ნიკოლაძე.

✦ **კვერცხი.** ქალაქის თვითმართველობის სავაჭრო და სამრეწველო საქმეთა ზედამხედველმა ე. გ. ლომიძემ 28 მარტიდან 1 აპრილამდე 198.000 კვერცხი აღმოაჩინა, ეს კვერცხები თბილისის სხვა და სხვა ადგილას გაიყიდა და ისყიდება 100 ცალი 4 მან. 50 კაპ., 10 ცალი 50 კაპ.

✦ **შაქარი.** თბილისში ისე ხვლოვნურად შემცირდა შაქარი. როგორც ამბობენ, სპეკულიანტები სადღაც ფოსტით გზავნიან შაქარს. თბილისის პოლიცმეისტერს ბ-ნ ზდანოვსკის ამ გარემოებისათვის მიუქცევია ყურადღება და საქმის მდგომარეობა გუბერნატორისათვის მოუხსენებია.

✦ **კოოპერატივთა წარმომადგენელი.** ამიერ კავკასიის კოოპერატივთა კავშირმა კახეთის წვრილ საკრედიტო დაწესებულებათა კავშირის თავჯდომარე კ. პ. კანდელაკი აირჩია თავის წარმომადგენლად იმ თათბირში, რომელიც მეფის ნაცვლის თავმჯდომარეობით დაიწყება 26 აპრილს ამიერ კავკასიაში საერობო რეფორმების შემოღების შესახებ.

✦ **თამარის დღესასწაულზე** ლექციას წაიკითხავს ბ-ნი მოსე ჯანაშვილი და არა ა. ნატროშვილი, როგორც მოხსენებული იყო გუშინდელს ნომერში.

✦ **წარმომადგენლის არჩევა.** კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებამ ვ. ი. რცხილაძე აირჩია თავის წარმომადგენლად მეფის ნაცვლის საბჭოში, რომელმაც საერობო თანხა უნდა გაანაწილოს სხვა და სხვა დაწესებულებათა შორის საზოგადო მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად მომავალ 1918—1920 წლების განმავლობაში. საზოგადოებამ აგრეთვე იგივე ბ-ნი რცხილაძე აირჩია თავის წარმომადგენლად იმ თათბირში, რომელიც დაიწყობა 26 აპრილს მეფის ნაცვლის თავმჯდომარეობით საერობო რეფორმების განხორციელების შესახებ ამიერკავკასიაში.

✦ **ქართულმა სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებამ** ბ-ნი ფილიპე გოგიჩაიშვილი აირჩია თავის წარმომადგენლად საერობო თათბირში, რომელიც მეფის ნაცვლის თავმჯდომარეობით დაიწყება 26 აპრილს ამიერკავკასიაში ერობის შემოღების შესახებ საკითხების გამოსარკვევად.

✦ **ფქვილი.** ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოებას კიდევ 20 ვაგონი ფქვილი მოუვიდა ფოთში შავი ზღვით.

✦ **წლიური კრება.** დღეს, საღამოს 8 საათზე, ექიმთა საზოგადოების დარბაზში, მოხდება წლიური კრება ქართულ კულტ. მოყვარ. საზოგადოებისა. კრება განაგრძობს წლიურ ანგარიშის დაწვრილებით განხილვას, რომლის შემდეგაც გაიმართება საუბარი ჩვენი ქვეყნის სხვა და სხვა კუთხის ზოგიერთ ადათ-ჩვეულებებზე. შესავალ სიტყვას იტყვის საზოგადოების თავმჯდომარე გ. თ. ჟორდანია.

✦ **კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების** საზოგადო კრებამ, რომელიც თ-დ მ. ა. სუმბათაშვილის თავჯდომარეობით მოხდა 31 მარტს საერობო თათბირზე, რომელიც სასახლეში 26 აპრილს უნდა შესდგეს თვის რწმუნებულად აირჩია საბჭოს წევრი ვ. ი. რცხილაძე. ამავე კრებამ ბ-ნი რცხილაძე აირჩია თვის რწმუნებულად მეფის ნაცვლის საბჭოში 1918 წლის საერობო თანხის ხარჯთაღრიცხვის განხილვაში მონაწილეობის მისაღებად.

✦ **ყველის სიძვირე თბილისში.** თბილისის პოლიცმეისტერმა ყურადღება მიაქცია იმ გარემოებას, რომ თბილისში გირვანქა, ეგრედ წოდებულ „თუშურ ყველზე“ 45 კაპეიკია ნიხრი დადებილი, მაგრამ მეყველეები 3 აბაზ ნაკლებ არ ჰყიდიან. ბ-ნ ზდანოვსკის გამოკვლევით აღმოჩენილა, რომ ყველის გამყიდველები მკეთებლებისაგან ყიდილობენ 1 ფუთ ყველს 5 მან. 50 კაპ.—7 მან. 50 კაპ. ამ რიგად ყველის გამყიდველები იგებენ 300%-ზე მეტს. აღნიშნული სიძვირე იმ გარემოებით აიხსნება, რომ ყველით ვაჭრობა თბილისში სულ რამდენიმე კაცის ხელშია და ესენი თავიანთ ქეიფზე აწესებენ ფასებს. ბ-ნ ზდანოვსკის, როგორც სარწმუნოდ გავიგეთ, გამოძიება მოუხდენია და დამნაშავენი აღმოუჩენია. სპეკულიანტები სთხოვენ თურმე პოლიცმეისტერს, რომ ოღონდ თავი დაგვანებეთ და გირვანქა ყველს 5 შაურზე ზევით არ გავჰყიდითო.

✦ **ტყეების დაცვა.** თბილისის საგუბერნიო ტყეების მფარველ კომიტეტმა დაადგინა შეაჩეროს ტყის ჩეხვა შემდეგ ადგილებში:

ახალციხის მაზრაში. 1) ს. კოჩხოვის მამულში 81 დეს. და 1510 ოთხკ. საჟ. 2) ი. კოჩხოვის მამულში 100 დეს. 3) კ. კოჩხოვის მამული 103 დეს. 2160 ოთხ. საჟ. 4) ძმ. პეპინოვების მამულში 125 დეს. და 5) კ. და ა. აკობჯანოვის მამულში 650 დეს. **თიანეთის მაზრაში:** ს. ბოჭორმაში ო. ვ. ბახუტაშვილის მამულში 844 დეს. და **დუშეთის მაზრაში:** ს. ხეობაში ლ. ხარნაულის და სხვ. მამულში 744 დესეტინა. სულ კი მთელ თბილისის გუბერნიაში აკრძალულია გაჩეხა ტყისა ჩეხვა 2650 დესეტინა მამულზე.

✦ **ტრამვაის** უფასო ბილეთების ვადა 1 თიბათვემდე გააგრძელეს.

✦ **კომისიის დაბრუნება.** კახეთიდან თბილისს უკვე დაბრუნდა საგანგებო კომისია, რომელიც კახეთის რკინის გზის დასათვალიერებლად იყო წასული. კომისიის წევრთა სიტყვით, აღნიშნულ გზის ლიანდაგი საკმაოდ არის ეხლა დატკეპნილი და გამაგრებული. ამასთანავე ის ადგილები, საცა მეწყერი ჩამოდიოდა ანუ რომელთაც ნიაღვრები აფუჭებდა, უკვე შეკეთებულია. კომისიას აღუნუსხავს ის ადგილები, საცა პლატფორმები უნდა გაკეთდეს და აგრეთვე სახელდახელოდ აგებულ ზოგიერთ სადგურების ნაკლულევანებანი და განკარგულება მოუხდენია, რომ ყველგან თავისს დროზე შესრულებულ იქმნას საჭირო მუშაობა და ვაგონ შენობანი. კომისიასაც თავის მხრივ ყურადღება მიუქცევია იმ სამწუხარო მოვლენისათვის, რომელსაც ამ ჟამად ყველგან ადგილი აქვს ჩვენში: ვენახებსა და მინდვრებში აღარ არის ის მხიარული და გაცხოველებული მუშაობა, რომელსაც ყოველ გაზაფხულზე ვნახავთ ხოლმე განსაკუთრებით კახეთის სოფლებში. დიდძალი მინდვრები მოუხნავია, ვენახებით დაუმუშავებელი და თუ სადმე მომუშავეთ შეხვდებით, ესენი არიან დედაკაცები, ძალზე მოხუცებულნი და მცირე წლოვანი ბავშვები.

✦ **ბრმების სკოლაში.** თბილისში არსებულ ბრმებზე მზრუნავ საზოგადოებას, რომელიც ქვრივ დედოფლის მარიამ თეოდორეს ასულის მფარველობის ქვეშ იმყოფება ამ ორი წლის განმავლობაში 41,900 ავადმყოფისათვის აღმოუჩენია დახმარება. საზოგადოებას თვალის საავადმყოფო კავკასიაში 8 ალაგას ჰქონია. უსახსრობის გამო ისეთი კუთხეები, როგორც შავი ზღვის პირის, ქუთაისის, ბაქოსა, განჯისა და ბათომის მხარეა, საზოგადოებას არ ჰქონია სამკურნალო. ამ საზოგადოებას თბილისში დღეს-დღეობით ერთი სამკურნალო ჰქონია 30 საწოლით საკუთარ შენობაში ავლაბარში, სადაც ყოველ წლივ დახმარებას უწევს 37,000 ავადმყოფს. ბრმების სკოლაში ამ ჟამად 14 ბრმა ბავშვია მოთავსებული. მათ შორის 3 რუსი, 6 სომეხი და 5 ქართველი.

✦ **შემოიტანეს** თბილისში 31 მარტს: ფქვილი 1 ვაგ., ქერი 1 ვაგ., კარტოფილი 1 ვაგ., ქატო 6 ვაგ., ღვინო 3 ვაგ., შეშა 20 ვაგ., ნახშირი 2 ვაგ., ქვის ნახშირი 1 ვაგ., ნავთი 2 ვაგ., გაუწმენდავი ნავთი 2 ვაგ. და აგური 8 ვაგონი.

✦ **გადამდები სნეულებანი.** ამ ჟამად ქალაქის საავადმყოფოში ავად არიან: ქუნთრუშიანი 135, ხუნაგით 11, სახადით 104, საოფლით 8, მუცელათი, 1, გამოურკვეველი სენით 3 და ხოლერიანი 1 კაცი.

ფრიდონოვის შაბიამანი

გაზ. „საქართველოს“ 68 №-ში ბ-მა სიმონ ქვარიანმა მოათავსა საყურადღებო წერილი იმ უზომო გაჭირვებაზე, რომელსაც დღეს შაბიამანის უქონლობის გამო ქართველი მევენახეები განიცდიან. სხვათა შორის ბ-ნი სიმონ ქვარიანი გვაუწყებს, რომ ფრიდონოვს მიუღია არხანგელსკში 1 0.000 ფუთი შაბიამანი, რომელიც დაუბინავებია სხვა და სხვა საიმედო ალაგას და თვითონ კი ბრძანებს, თურმე, რომ შაბიამანი არა მაქვსო. ამ დროს კი ვიღაც აგენტები სომხები და ებრაელები დაძრწიან თურმე, მთელს საქართველოში და აწვდიან ვაჭრებს შაბიამანს 40—45 მანეთად ფუთს. ამ საკითხს ჩვენ სხვა მხრითაც უნდა შევეხოთ, ვინაიდან ფრიდონოვის საქციელში გარდა სპეკულიანტობისა, „კონტრაბანდობაც“ იხატება. ჩვენ ცნობები შევკრიბეთ და აღმოჩნდა, რომ რუსეთის საბაჟო კანონების ძალით ფრიდონოვს არავითარი უფლება არ ჰქონდა ეს შაბიამანი მიეყიდნა არა მეურნე-მევენახეებისთვის, ან გადაემალა სადღაც მოხერხებულ საწყობებში, ვინაიდგან ფრიდონოვს ეს შაბიამანი **უბაჟოდ** აქვს გამოტანილი არხანგელსკის საბაჟოდან **იმ პირობით, რომ იგი მოახმაროს მხოლოდ მეურნე-მევენახეთა საჭიროებას.**

საბაჟო კანონები გვეუბნება, რომ როგორც სხვა და სხვა დაწესებულებას, აგრეთვე კერძო პირს უფლება აქვს საზღვარგარეთიდან უბაჟოდ მიიღოს შაბიამანი, თუ კი წარადგენს რუსეთის საბაჟოში მოწმობას მიწადმოქმედების დეპარტამენტისა ანუ მისი რწმუნებულისას, რომ უბაჟოდ გატანილ შაბიამანს სხვას არაფერს მოახმარს თუ არ სამეურნეო საჭიროებას. ამ შემთხვევაში ეს უბაჟოდ მიღებული შაბიამანი მიწადმოქმედების დეპარტამენტის ანუ მისი რწმუნებულის ზედამხედველობის ქვეშ უნდა იმყოფებოდეს. ჩვენ ცნობები შევკრიბეთ და აღმოჩნდა, რომ ფრიდონოვს კავკასიის მიწად-მოქმედების მინისტრის რწმუნებულის მოწმობის ძალით უბაჟოდ გაუტანია არხანგელსკის საბაჟოდან შაბიამანი, რომლის რაოდენობა ჯერ ვერ გავიგეთ. ეს ეცოდინებათ არხანგელსკის საბაჟოში და აგრეთვე იმ დაწესებულებაში, საიდანაც ფრიდონოვმა მიიღო უბაჟოდ გამოტანის დიპლომი და რომლის დაწესებულების ზედამხედველობის ქვეშ უნდა ყოფილიყო ეს შაბიამანი. ასე რომ არც გადამალვის და არც ჩარჩებ-აგენტებზე გაყიდვის უფლება ფრიდონოვს არ ჰქონდა.

ამიტომ ყველა დაინტერესებულ პირთ უნდა მიმართონ მიწათ-მოქმედების რწმუნებულს კავკასიაში და მოათხოვინონ ანგარიში: რამდენი ფუთი შაბიამანი გამოიტანა ფრიდონოვმა უბაჟოდ არხანგელსკიდან და რომელ მემამულეს ანუ მეურნეს მიჰყიდა, ეს ანგარიშები უნდა ჰქონდეს თვით ზემოხსენებულ რწმუნებულსაც, ვინაიდგან კანონის ძალით მისი ზედამხედველობის ქვეშ იმყოფება უბაჟოდ მიღებული შაბიამანი. თუკი ფრიდონოვმა საბაჟო კანონების წინააღმდეგ, უბაჟოდ გამოტანილი შაბიამანი ჩარჩებს, სპეკულიანტებს და აგენტებს მიჰყიდა, მაშინ როგორც გამყიდველი ფრიდონოვი, აგრეთვე მყიდველი **ჩარჩ-აგენტები** სამართალში უნდა იქმნენ მიცემულნი; ხოლო ის შაბიამანი, რომელიც ჩუმად იყიდება, საბაჟო კანონების ძალით, უნდა ცნობილ იქმნას „კონტრაბანდათ“, როგორც **უბაჟოდ** მიღებული და **უკანონოდ** გაყიდული და თვით ხაზინამ საჯაროდ უნდა გაჰყიდოს სამეურნეო საჭიროებისათვის.

ამ უკანასკნელ შემთხვევაში დაინტერესებულ პირთ შეუძლიანთ მიმართონ კავკასიის საბაჟოს ინსპექტორს. ამგვარად, კავკასიის სამეურნეო საჭიროების დიპლომით ფრიდონოვებს რუსეთის საბაჟოდან შეღავათიანს პირობებში **უბაჟოდ** საზღვარ გარეთიდან საქონელი (შაბიამანი) შემოაქვთ, აქ კი მეურნე-მევენახეთაც ბაჟის ოდენა ფულს ჩარჩობით გვართმევენ და ტყავს გვაძრობენ! აქ არ შეგვიძლიან ფრიდონოვის ოსტატობაზე არ მოვიყვანოთ ერთი პატარა შემთხვევა. ჩვენ ცნობები შევკრიბეთ თბილისის საბჭოში და აღმოჩნდა, რომ ამ ორი თვის წინეთ თბილისის სახაზინო პალატას დასჭირებია ოთხი ფუთი შაბიამანი და მიუმართავს ფრიდონოვისთვის, რომელსაც წინადადება მიუცია სახაზინო პალატისათვის ბაჟი შეეტანა ხაზინაში, რადგან მას, ფრიდონოვს უფლება არა აქვს უბაჟოდ გამოტანილი საქონელი გარდა მეურნეებისა მიჰყიდოს ვისმეს. თბილისის სახაზინო პალატამაც შეიტანა ხაზინაში ოთხი ფუთი შაბიამანის ბაჟი 6 მ. 65 კ. და შემდეგ იყიდა ფრიდონოვიდან ხსენებული შაბიამანი. ახლა ვკითხოთ ამ ოსტატ ფრიდონოვს, თუ კი ოთხი ფუთი შაბიამანის ბაჟი მოსთხოვა სახაზინო პალატას, რატომ ოთხასი და ოთხი ათასი ფუთის ბაჟი არ მოსთხოვა იმ ჩარჩ-სპეკულიანტებს, რომლებსაც დაურიგა უბაჟოდ მიღებული შაბიამანი?!

მევენახე.

სოხუმის ეპარქიის გასატეხად

ყოვლად სარწმუნო წყაროებიდან შევიტყეთ, რომ ახლად დაარსებული ეპარქიათა გადამშინჯველი კომისიის თავმჯდომარეს მიტროპოლიტ პიტირიმს საქართველოს ეგზარხოს პლატონისთვის თხოვნით მიუმართავს, რაც შეიძლება მალე მოგვაწოდეთ სოხუმის ეპარქიის ყველა სამრევლოს სია, საცა აღნიშნული უნდა იყოს თუ რამდენი მართლმადიდებელია თითეულს სამრევლოში და თუ როგორ განიყოფება ეროვნების მიხედვით თითეული სამრევლოს მოსახლეობაო.

საქართველოს ეგზარხოსს შესაფერი წერილობა უკვე გაუგზავნია სოხუმის ეპისკოპოსისათვის ამ ცნობების მოკრეფის თაობაზე.

ამგვარად, მიტროპოლიტი პიტირიმი შესდგომია იმის გამოძიებას, თუ სოხუმის ეპარქიაში რომელი სამრევლოა **წმიდა ქართული** და რომელი არა. რომ გამოძიების შემდეგ ეპარქიის „შესაფერი“ სამრევლოები საქ. საეგზარხოსოს ჩამოეჭრას და შავი ზღვის ეპარქიას შეუერთდეს. ამ საკითხის გამორკვევა მინდობილი აქვს სოხუმის ეპარქიის ეპისკოპოზს. მოგეხსენებათ რუსეთში მართლმსაჯულების და მართლგანმგებობის გამოსავალი და ჩასავალი წერტილები „გოროდოვოის“ ჩვენება და მისგან შეკრებილი ცნობებია. ბიუროკრატიულის წესით და გზით გამოძიებულ და შეგროვილ ცნობებს, რა გინდ დაშორებულიც იყოს სინამდვილეს, დაურღვეველი საბუთის ძალა აქვს და ამიტომ არავითარი სიურპრიზი გასაკვირალი არ არის. მკვდარი სულები შეიძლება ცოცხალთა სიაში მოექცნენ და ცოცხალნი კიდევ მიცვალებულთა და ამის გამკითხავი არავინ იქნება. რამდენად სანდო შეიძლება იყოს ისეთი პირის გამოძიება, რომელიც მეორე ერის საზარალოთ გაბატონებული ერის პოლიტიკით ხელმძღვანელობს და დაინტერესებულია, რომ საქართველოს საეგზარხოსოს კიდევ ერთი ახალი ნაჭერი ჩამოსთალონ?! განა წარსულის მაგალითებით არ ვიცით, თუ რა ყოვლად უმგზავსო და აშკარა ყალბ სინამდვილის შეთხზვა შეუძლიან, ვინც ბოროტებით და მტრობით აღიძვრება ქართული საქმის მიმართ და ვინც გარუსების პოლიტიკისთვის თავს გამოიდებს?! განა ვოსტორგოვის „მოღვაწეობა“ ჩვენში ამგვარი ვაჟხანალიის ეპოპეა არ იყო?! ვოსტორგოვმა ხომ დააჯერა და დაითანხმა ბიუროკრატიული წრეები, რომ სამეგრელო საქართველო არ იყო, რომ მეგრელი და ქართველი სხვა და სხვა მოდგმისანი იყვნენ და მათ შორის არავითარი ნათესაობა არ არსებობდა. ვოსტორგოვი იქამდისიც კი მივიდა, რომ მეგრელთა მთელი 15 საუკუნის სიმრავლით განმტკიცებული სარწმუნოებრივი წესი და ცხოვრება დაუნდობლად დაარღვია და გასთელა: ღვთის მსახურება, რომელიც ათადან-ბაბადან ქართულად სწარმოებდა, მეგრულს ენაზე დააწყებინა; ხოლო ამ ენისთვის შემოაღებინა რუსული ასოები, ზოგი კუდით და ზოგი კიდევ, უკუდოთ, უცვლელად.

და ქართველ საზოგადოებას რომ ხმა არ ამოეღო და თავი ცხოვარივით გაეკრეჭვინებინა, ცა და ქვეყანა დღეს დაჯერებული იქნებოდა რომ სამეგრელო საქართველო არ იყო და საქართველოს სხეულსაც ჩამოეჭრებოდა მისი უძველესი ნაწილი. დღეს სოხუმის ეპარქიის გარშემო ისევ-ისევ ვოსტორგოვის პროექტმა წამოჰყო თავი. ყურადსაღები ისაა რომ კომისიას, რომელმაც სხვათა შორის საქარ. საეგზარხოსოდან სოხუმის ეპარქიის ჩამოშორების საქმეც უნდა გადაჭრას, მიტროპოლიტი პიტირიმი თავმჯდომარეობს.

ჩვენ არავითარი გარანტია არა გვაქვს რომ სოხუმის ეპარქიიდან სწორედ ისეთივე ცნობები არ წავა, როგორსაც თავის დროზე მამა ვოსტოროგოვი გზავნიდა. ვინც სამეგრელოს არ დაერიდა და გაბედა მისი გამოცხადება არა საქართველოს ნაწილად, არა ქართული ეკლესიის ორგანიულ ნაწილად, მან სამურზაყანოელებსა და აფხაზებზე რა კარგი უნდა სთქვას. ჩვენ საქმეს ჩვენვე უნდა მოვუაროთ, ჩვენი თავი ჩვენვე უნდა დავიცვათ. უნდა ვცნათ, გავიგოთ, თუ როგორ და რანაირის წესით შეასრულებს სოხუმის ეპისკოპოზი მიტროპოლიტ პიტირიმის თხოვნას. უნდა ვეცადნეთ ცნობათა შედგენის საქმეში მოსჩანდეს ჩვენი ჩარევა და ზედ-მოქმედება. მაგრამ უწინარეს ყოვლისა ქართველმა საზოგადოებამ უნდა ხმა ამოიღოს ამ ახალი პროექტის წინააღმდეგ, ქართულმა პრესამ ცოცხალი კამპანია უნდა გასწიოს. ხოლო განსაკუთრებით უნდა ამუშავდენ თვით სოხუმის ოლქის შეგნებული აფხაზები და ქართველები. საჭიროა ოლქის მკიდრებმა საკუთრივ ხმა აღამაღლონ და განაცხადონ მტკიცე უარი და პროტესტი ამ ყოვლად უკანონო განზრახვის წინააღმდეგ. შევიგნოთ მდგომარეობა და ვიმოქმედოთ, როგორც შეგნებულ მამულიშვილს და მოქალაქეს შეჰფერის!

ძველი ქართველი.

მცირე ცნობა

(სოხუმის ეპარქიის შესახებ)

[illegible] უკვე ყველამ იცის, სოხუმის ეპარქიის გაყოფას აპირებენ უმაღლეს სასულიერო წრეებში; ნაწილი, არა ქართული სამრევლოები, შავი ზღვის გუბერნიას მიემატება, ქართული-კი საქართველოს საეგზარხოსოს ფარგლებში შევა.

ამ საკითხს თავისი ისტორია აქვს, როგორც გვიხსნის კიდეც ერთი მცოდნეთაგანი ამ საქმისა „საქართველოს“ მე-70 ნომერში, სადაც სხვათა შორის სწერია: „ჯერ კიდევ 1906 წელს დააკანონა ცნობილმა ვოსტორგოვმა, რომ საქართველოს ეკლესიას, თუ ასეთი ეკლესია ოფიციალად ოდესმე ცნობილი იქნება, უნდა ჩამოშორდეს სოხუმის ოლქი და იმისაგან ახალი, დამოუკიდებელი ეპარქია შესდგესო“.

რასაკვირველია, ვოსტორგოვის მოღვაწეობა ძალიან კარგად არის ცნობილი და იგი ყველამ ღირსეულად დააფასა. მაგრამ არიან „არაცნობილი“ ვოსტორგოვებიც, რომელნიც ჯერ არ გამომჟღავნებულან, არ გაუცნობებიათ ქვეყნისთვის თავი თვისი ამ მხრივ, არამედ მუშაობენ ჩუმად, ვოსტორგოვისებურ აზრების სასარგებლოდ. ასეთი ვაჟბატონები საზოგადოებაში ცნობილნიც კი არიან მოწინავე პირებად, ლიბერალებად.

ზემო მოყვანილს „ნელის“ ცნობას მინდა დავუმატო ჩემი მცირე ცნობაც ამ გვარ ადამიანების დასახასიათებლად. სოხუმის ეპისკოპოსად იყო ცნობილი ლიბერალი ეპისკოპოსი ანდრია (უხტომსკი); ქართველი საზოგადოება მას პატივს სცემდა, როგორც მზრუნველს ქართული საეკლესიო საქმეებისას; რუსეთის საზოგადოებაშიაც ცნობილია იგი, როგორც გაბედული ლიბერალი ეპისკოპოსი. მაგრამ ვინც გაიცნობს უფრო ახლო მის ღვაწლსა სოხუმში, იგი დარწმუნდება, რომ ეპ. ანდრია ჭეშმარიტ რუსთა პარტიის კაცი იყო. მას აქვს შედგენილი პროექტი, სადაც საჭიროდ მიაჩნია სოხუმის ეპარქიის დამოუკიდებელ ეპარქიად აღიარება, ეგზარხოსის დამოკიდებულებისაგან განთავისუფლება, რომ უფრო უკეთესად ხელი შეეწყოს იმ მხარის ადრე გარუსებას. (въ цѣляхъ наилучшаго обрусенія края). მანვე არ დაინდო ილორის ეკლესიის მოამაგე მღვდლები და აურზაური აუტეხა, რადგან იგი რუსის მოლოზნების მონასტრად უნდა ექცია, კიდევ ისევ იმ აზრით, რომ ამით ხელი შეეწყო თავის ეპარქიის გარუსებისთვის.

აი ამაზედ არის ნათქვამი: „მგელს მგლობა ერქვა, ტურამ ქვეყანა ამოაგდოო“. იქნება ამავე, ანდრიას პროექტმა უფრო გასჭრა, ვიდრე ვოსტორგოვისამ, ვინ იცის!?

საგულისხმო წერილები

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

ხუც-უბანი (აჭარა)

აი ძლივს რიგიანად მოვეწყეთ და ძლივს მოვახერხე წერილის მოწერა. რომ იცოდეთ რა ბედნიერი და კმაყოფილი ვარ, რა ბედნიერებით მაქვს გული ავსილი, რომ ვმუშაობ ხალხში, რომ, თუ ბევრს არა, ცოტა რამეს მაინც ვაკეთებ. დილიდან საღამომდის მოსვენება არა გვაქვს: სწავლის გარდა აუარებელი ხალხი მოდის, ზოგს რა უნდა და ზოგს რა: ეს თხოვნაო, ეს გამოჭრაო, ეს ახსნაო, ეს გაზეთის წაკითხვაო, ეს წამალიო და სხვა და სხვა.

დილიდან შუადღემდის ბავშვებს ვასწავლით. მეტად სუფთანი, მკვირცხლნი და ლამაზნი არიან, არ იცი ვისზე გააჩერო თვალი, ვინ ვის სჯობიან; საშინელი ცნობისმოყვარენი არიან და ადვილად ითვისებენ ყოველივეს. მხოლოდ პატარა ქალები კი განირჩევიან ბიჭებისაგან—მორიდებულ - მოკრძალებულნი, მორცხვნი და გაუბედავნი. საკვირველიც არ არის: 10—11 წლის გოგოჯუნა უკვე პირს იფარებს და სახლიდან გარედ ვერ გამოდის. ძალიან დამონავებულნი არიან ქალები. პირველად 4 ქალი მომიყვანეს, მერე ველაპარაკე ტკბილად, დაყვავებით, რომ ქალსაც უნდა სწავლა, განვითარება, ცოდნა, იქ მოლას მეეფერე, იქ დედას, იქ კაცებს და დავიყოლიე, თორემ იძახდნენ: ქალს სწავლა არ უნდა, ჩვენს ქალს ჩვენ კაცზევე გავათხოვებთ, ისევ პირ-აფარებული ივლის და სწავლა რაში გამოადგებაო. ავუხსენ ყველაფერი და ეხლა სკოლაში 48 ქალი მყავს (ქალებს მე ვასწავლი ცალკე სკოლაში და ვაჟებს ჩემი ამხანაგი ბაბო ბრეგვაძე). მათში 16—17 წლისანიც კი არიან, ერთი გათხოვილიც მყავს. ამათ ძლივს იტევს ჩემი კლასი და ახლა ყოველ დღე აუარებელი დედაკაცი მოდის, დასხდე-

ბიან კლასში იატაკზედ და ყურს მიგდებენ, ვერაფრით ვერ ეტყვი, წადიო. ახლა უნდა ნახოთ რა ამბავი აქვთ, თუ მათმა შვილმა ვერ მიპასუხა კარგად. მაგალითად ვკითხე: „ასიე 7 და 3 რამდენია?“ და თუ ბავშვმა ვერ მომიგო, დედა არც აცხელებს, არც აციებს და დასჭყივლებს: „ცავ (ეს ნიშნავს გოგოს), რას გაბეჩდი, ვერ ყურობ რას ჩივა მასტავლებელი, 10-თქვა ცავ, ათი-თქვა“. ბავშვიც იმეორებს—10. თან სასაცილოა, მაგრამ არ ვიცი რომელნი დავაწყნარო ხოლმე, ბავშვები თუ დიდები.

გაკვეთილების შემდეგ გამომყვებიან სახლში, ვებაასები, ვუხსნი ყოველივეს, რაც კი მათთვის საჭიროა. საშინლად უყვართ სიმღერა, მაგრამ არც ერთმა ქალმა კი არ იცის მღერა. იავ ნანას აქ ვერ გაიგონებ სრულიად. ბავშვებს ვასწავლი ხოლმე სიმღერას, გაუტანიათ ამბავი, გვასწავლის სიმღერასაო და უარესად დამერივნენ. „თამარხანუმ, გაგვაგონე სიმღერა, ამღერე ბალნები, ვნახოთ რაფერია“—მეც ვამღერებ, მაგრამ განა ამას მაკმარებენ? მოდიან სახლში, გვთხოვენ იმღერეთო და ჩვენც ვმღერით გრამოფონებსავით, ისინი კი ალტაცებაში მოდიან. საღამოობით 7 საათიდან 11-დის დიდებს ვასწავლით, გვყავს 50 კაცი, ასე 20—40 წლამდის. ვასწავლით წერა-კითხვას, ვუკითხავთ გაზეთებს, წიგნებს სამაჰმადიანო საქართველოზე და ისტორიულს ამათ გასაგებ ენით; ყველაფერი მეტად ეინტერესებათ, ადვილად ითვისებენ და არ ეზარებათ. ეზარებათ კი არა ერთ წუთს არ გადააცდენენ დანიშნულს დროს, მორბიან ყანიდან. თანდათან მატულობს ამათი რიცხვი. ახლა უნდა ნახოთ ამათი შეჯიბრება სწავლაში! ზოგს დასჯაბნიან ხოლმე და ჩვენ წავექომაგებით. ვერ წარმოიდგენთ რა კარგნი არიან ეს „დიდი ბავშვები“, ზრდილნი, თავაზიანნი, სიტყვა-პასუხი მშვენიერი აქვთ, როგორც ყველა აქეთურ ხალხსა. ფანატიკოსები ბევრნი არ არიან; ზოგს ახსოვს, რომ მათი პაპა ქრისტიანი ყოფილა, ახსოვს თავისი გადაგვარების ისტორია. ყველანი გრძნობენ, რომ სულით და გულით ქართველნი არიან და მეტად უყვარვართ ჩვენა. ისე დაგვტრიალებენ, დაგვკანკალებენ თავსა, რომ მეტი არ შეიძლება.

ბუნება აქ მდიდარია და აი ამისათვის ხალხიც ცოტა არ იყოს ზარმაცი—გალაღებულია. სიმინდის მეტი არა მოჰყავთ რა, როდესაც ყველა მოსახლეს აუარებელი მიწა აქვს. ბევრი ადგილები არაფრით არ არის დათესილი; ეხლა გვინდა შევაჩვიოთ ბოსტნეულობას, დავათესვინოთ რამეები. მართალია მანდარინის გაშენებას მისდევენ, თხილიც აუარებელი აქვთ, თხილი ხომ მოუვლელად იზრდება!), მაგრამ მიწა მაინც კიდევ ცუდათ რჩება. ჩვენი გლეხის დედაკაცნი და კაცნი დილით საღამომდისინ რომ არ ჩაიფერხებენ ხოლმე აქ ასე არ არის: დედაკაცები თითქმის სულ ჩვენთან არიან, კაცებიც მოდიან სკოლაში, მუშაობენ კიდეც, მაგრამ როგორ: წაიმუშავებს ცოტას, მოსთოხნის და გამორბის დასაძინებლად; წაიძინებს ცოტას და ისევ გარბის სამუშაოდ თავის ბაღში, რომელიც იქვე სახლთან აქვს.

რომ იცოდეთ აქ ყველგან რა სისუფთავე სუფევს! პირდაპირ ნათელი გეფინება გულში, რაღაც ნეტარებასა ჰგრძნობ. ვმუშაობ როგორც შემიძლიან, მთელი ჩემი ძალ-ღონით და ვიმედოვნებ, რომ თუ ბევრს არა, ცოტას მაინც შევმატებ რამეს ამ ხალხსა, ცოტათი მაინც დავუამებ წყლულს, ცოტათი მაინც დავაახლოვებ ამათ ქართველებთან. ხუცუბნის ახლო მახლო მიდამოებში, ამბობენ, ბევრი ჩვენი ძველი ეკლესიების ნანგრევები არისო, ამ დღეებში უნდა წავიდეთ დასათვალიერებლად და მოგწერთ რასაც ვნახავ. ეხლა კი მშვიდობით.

მეძინება, უკვე 1 საათია ღამისა. მეტის მეტი აბდა უბდა წერილია, მაგრამ მაპატიეთ: საშინლად დაღლილი ვარ და მეძინება. ჩვენ ვწვებით.

კარგი იქნებოდა რომ „საქართველო“ გამოგეგზავნათ აქა.

ჰო, დამავიწყდა, ხალხი მეტის აღფრთოვანებით შეხვდა სკოლის გახსნას და ჩვენ მასწავლებლებს. ამათში ძლიერია სურვილი ცოდნის, სწავლის შეძენისა, რომ თუ გინდაც საქველმოქმედო საზოგადოებამ უცბათ დაკეტოს თავისი სკოლები (რა ვიცი იქნება დაუბეროს უცბათ რომელიმე ბურანმა!), აქ მაინც სულ თავის ხარჯზედ მოიწვევენ მასწავლებელს და შეინახავენ სკოლას.

თამარ დ—შვილი.

წერილი აჭარიდან

(ისტორიული საქმე)

(დასასრული)

ზემო აჭარა.

17 მარტს სკოლის ხელმძღვანელები ხულოდან გაემგზავრნენ ზემო აჭარაში (ხულოდან 20 ვერსი იქნება). მათ თან იახლნენ ადგილობრივი უფროსი შ. ივანოვი, ჯელილ-ბეგი ხიმშიაშვილი და აჭარლების საყვარელი მუშაკი ფერშალი გიორგი კაჭახიძე. შეკრებილ ხალხს ყველამ აუხსნა სკოლის საჭიროება. აჭარელებიც სიამოვნებით დაითანხმეს. იქვე გადაწყდა სკოლა დროებით მოათავსონ მედრესეში. სკოლის მომავალი შენობის ასაგებათ იქვე მოურიგდნენ მიწის პატრონს 2150 მან. ამრიგად ნაალდგომევიდან აქაც გაიხსნება სკოლა. (მასწავლებელი, რომ ყოფილიყო ახლავე გაიხსნებოდა).

დიდაჭარა.

სოფ. დიდაჭარა ხულოდან აღმოსავლეთით არის მე-5-ე ვერსზე. მშვენიერი სოფელია. ბლომათ აქვს ვაკე სახნავ-სათესი მინდორი. სოფელი კარგად მოშენებულია და აჭარის ნამდვილი პარიჟია.

ხელმძღვანელთა დავალებით 19 მარტს, ჯუმა დღეს, ლოცვის შემდეგ 150-ზე მეტ მლოცველთ ვემუსაიფე საზოგადოდ სკოლის მნიშვნელობაზე და კერძოთ სამეურნეო სკოლის საჭიროების შესახებ. ურჩიე, რომ თუ-კი საქველმოქმედო ქართული საზოგადოების გამგეობა გადასწყვეტდა აქ სამეურნეო სკოლის გახსნას—საკმაო მიწა რიგიან ფასში დაეთმოთ. სკოლის გახსნას დიდი სიხარულით შეხვდნენ და ერთხმად განაცხადეს, რომ მათ ქართველები „გონჯს“ არაფერს არ ურჩევენ და ისინიც სავსებით ენდობიან ქართველებს, მაგრამ ამას დასძინეს, რომ მათი მიწა ურწყავია, ურწყავი მიწა კი სამეურნეო სკოლას არ არგია.

ქრისტიანობის დროს ეს სოფელი ირწყვებოდა, ახლა ის არხი მოშლილია. წყალი უნდა გამოიყვანონ 16 ვერსის მანძილიდან. მუშაობა დაუწყიათ, მაგრამ ვერ დაუმთავრებიათ, წყლის გამოყვანა ჯდება 5,000 მან. მორიდებით ითხოვეს ქართველობა დაგვეხმაროს 2,000 მან. მერე ჩვენი მიწა ერთი ქცევა სამი ქცევის ოდენას მოგვცემს და სკოლასაც საცა მიგვითითებთ იქ მოგართმევთო. წყლის გამოყვანამდე კი ითხოვეს წერა-კითხვის სკოლა გაგვიმართეთ, დროებით მედრესეს დაგითმობთ და 50—60 მანათს ახლავე მოგაბარებთო. სრული იმედია ქართული საქველმოქმედო საზოგადოება დიდაჭარლების ორივე გულითად თხოვნას დააკმაყოფილებს.

დაბა-სოფლები

ს. გურჯაანი. 27 მარტს გურჯაანელებმა მამასახლისად აირჩიეს დიმიტრი ოდიშელიძე:

გურჯაანს ეწვია ყოვლად სამღვდელო ალავერდის ეპისკოპოსი პიროსი, დაათვალიერა ადგილობრივი სკოლები და ეკლესიებში სწირა. ინტელიგენციამ სადილი გაუმართა ბანკის დიდ დარბაზში, სადაც ბლომა ხალხი დაესწრო. სადილზე სიტყვები წარმოსთქვეს: ინსტრუქტორმა ლ. გოგნიაშვილმა, კოლა აბაშიძემ და გიგა ზარდიაშვილმა. ბოლოს გააცალეს სადგურამდე მათი მეუფება თელავისაკენ გაემართა.

სანდრო.

—

ს. ხცისი (გორის მაზრა).

ეს სოფელი მდებარეობს მტკვრის მარჯვენა ნაპირას ფერდობზე. სამხრეთით მაღალ კორდზე დღეს კარგათ შენახულია იოანნე ნათლის მცემლის ძველის ძველი ეკლესია. ამავე ეკლესიის მახლობლად გამოდის სამკურნალო ცივი გოგირდის წყაროები, რომელიც მრავალ ავადმყოფთ იზიდავს თავისკენ. სოფელი მდიდარია ბუნებით; მოსავალი ყოველ გვარი კარგი იცის. მტკვრის გამო მოწყვეტილია გამოღმა მხარს, რომელთანაც კავშირი ბორნების საშუალებით ხდება: ესენიც ხანდისხან გაზაფხულობით არ მოქმედობენ და ამ დროს ეს მხარე მთლად მოწყვეტილია ხოლმე ქალაქ დაბებს. ასეთი მდებარეობა აქაურ მცხოვრებთ ძაან ავალებთ თავიანთ თავზე იწყონ ზრუნვა და კოოპერატიულ დაწესებულებით ცხოვრება გაიუმჯობესონ და მომავლისთვის კარგი ბედი გაიჭედონ.

ეს სოფელი და მასთან ერთად კრისის ხევი, დიდი ხალები, პატარა ხალები, ღართა, სარტყელა, ალექსანდრეს წყარო თხილნარა, სათივები და ციხის გვერდი შეადგენენ ერთი მღვდლის მრევლს; შეადგენენ ეს სოფლები 250 კომლს მცხოვრებთ. ამ სამის წლის წინეთ ამავე ეკლესიაზე მოწერილები იყო ქარშეთი, რბონა, თაგუეთი მაშველის ყური, ეჭვართ მუხა და ღულა. დღეს ეს სოფლები ცალკე ქვაშეთის მრევლს შეადგენენ. აი ეს ამოდენა მრევლი უმღვდლოთ რჩებოდა, რადგანაც ვერავის ეთავნა და მღვდლის ბინა ვერ აეშენებინა. მრევლი გაღმით იყო და მღვდლები ხშირად ხაშურში ცხოვრობდნენ ხოლმედა იქიდგან ვითომ უვლიდნენ მრევლს; მაგრამ ვაი ამისთანა მოვლას.

გაიყო ეს სოფლები ორ მრევლად ხცისს დაუნიშნეს მღვდლად მ. იოსებ წერეთელი, რომელიც პირველ დღიდგანვე შეუდგა სახლების აშენებაზე ზრუნვას. ეკლესიას ახლოს მშვენიერი სამოსახლო ადგილი აქვს ხცისის კრებულს. იქვე აქვთ თითქმის $^1/_2$ დესეტინა საბოსტნე ნაფუზარი, რომელიც ეკუთვნის აქაურ მემამულეს ბ. მდივანს და მღვდლის ხელშია დღეს. ეს ნაფუზარი დიდს საჭიროებას შეადგენს ადგილობრივ კრებულისთვის და იმედია ბ. მდივანი არ გამოსწირამს და საეკლესიოდ და სკოლისთვის შესწირავს ამ პატარა მიწას, აი ამ ადგილას განიზრახა სახლების აშენება ბ. იოსებ წერეთელმა და სისრულეშიაც მოიყვანა იგი. ამითი საუკუნოთ იხსნა სოფელი ქირის გადახდისაგან, რაიც მეტად შემაწუხარი ხარჯი იყო სოფლისთვის.

ამ კეთილ განზრახვას და საქმეს დიდად მხარი დაუჭირა ბ. მდივანმა დ ხის მასალა უბაჟოდ დაუთმო ხალხს, რისთვისაც კრებული და მრევლი დიდს მადლობას უცხადებს მათ. ადგილობრივმა მამასახლისმა ალ. გოგოლაძემ, ერეკლე გვერდწითელმა, მიხეილ ციცვიძემ და ზაქარია მთიულიშვილმა დიდი დახმარება და მზრუნველობა გაუწიეს ამ შენობის დამთავრებას; პირნათელმა მათმა მუშაობამ და ცდილებამ ხალხი წრეულსვე განთავისუფლა ქირისაგან და საშვილიშვილო საქმის დაწყება-დამთავრებისათვის დიდი მადლობის ღირსნი არიან. აქვე გულმხურვალედ მოეპყრნენ ამ საქმეს ბევრი სხვა პირნი, რომელთა გვარებს ვერ ვაცხადებთ, მაგრამ სანთელ საკმელი გზას არ დაჰკარგავს და ისინიც პატივისცემით იქნებიან მოხსენებულნი შთამომავლობისაგან.

მღვდლის შენობა შესდგება ოთხი ოთახისაგან: ორი ძირისა ქვიტკირისა და ორი ზემოთა სართულში ამას გარდა აქვს მუხის ბოსელი, სამზარეულო და სათონე. მთელი ეს შენობები მრევლს დაუჯდა 1208 მან. 70 კ. თითო კომლს შეჰხვდა 4 მან. ამ ფულიდგან განთავისუფლებულნი იყვნენ ყველა ის ოჯახები, საიდგანაც მამაკაცები ჯარში იყვნენ გაწვეულნი და ცოლშვილიღა იყო სახლში.

რაკი ეს საქმე დააბოლავეს, ახლა ყოველი კეთილის მდომი და მეც ვუსურვებ ამ საზოგადოებას სკოლას დაკოოპერატივებს, რაშიაც იგივე მათი მღვდელი დიდს დახმარებას გაუწევს და როგორც ნამდვილად ვიცი, მას უკვე აღუძრავს, სადაც ჯერ არს სკოლის გახსნის შესახებ შუამდგომლობა და იმედი აქვს შემოდგომიდან აქაურ ბავშვებსაც გაუჩინოს აღმზრდელ-გამწრთვნელი.

ლ. მგზავრი.

—

ს. ტეზერი (გორის მაზრა).

სოფელი დიდ გასაჭირს განიცდის შარშანდელი მოუსავლობის გამო სოფელი დაიმშა, გაჩნდა ავად-მყოფობა, ხალხისა, საქონლისა და წვრილ-ფეხობისა; სოფელს დიდი საფრთხე მოელის, ტეზერი აივსო ავაზაკებით და ქურდებით, რომელნიც მოსვენებას არ აძლევენ მშვიდობიან მცხოვრებლებს. შაბათს, მარტის 19-ს, ღამე ბოროტმოქმედებს გაუტეხიათ ქვრივი მარიამ ორჯონიკიძის სასიმინდე, (პატრონი თბილისში იმყოფებოდა მთელი ოჯახით) და 20 კოდამდე სიმინდი წაუღიათ.

გიორგი ორჯონიკიძე.

წერილი რედ. მიმართ

დიდათ პ. ბ. რედაქტორო! *)

თქვენს პატივცემულ გაზეთ „საქართველო“-ში დაიბეჭდა მთელი სერია წერილებისა სოფლად, ხელმოწერილ Legatus-ისაგან, სადაც იგი ეხება ჩემს მოქმედებას და პირადობას როგორც შუამავალ მომრიგებლისას. ეს ფელეტონები თუმცა ყოფილა დასტამბული 18 თებერვალს № 38 და 19 თებერვალს № 39-ში, მაგრამ იმის გამო რომ რა დროს ვიყავით ბორჯომის „საპოსრედნიკოში“, სადაც დღეს ვასრულებ შუამავლის მოვალეობას, გარდა ჩემი ოდელისასა, წავიკითხე ეს წერილები მხოლოდ 28 თებერვალს, რადგანაც ამა ფელეტონების შინაარსით შეურაცყოფილად ვრაცხ ჩემს თავს იმ ადგილებში № 39. სადაც მოყვანილია სცენები, ამიტომ გთხოვთ, ბ. რედაქტორო, დამისახელოთ ან თქვენ ან თქვენმა თანამშრომელმა Legatus-მა: 1) თუ მოხდა ჩემგან შეშინება ვიღაც გლეხის შვილისა—დამისახელოთ სოფელი, გვარი და სახელი გლეხისა, რომელიც ბოლოს გინებით გავაგდე კანცელარიიდან; 2) დამისახელეთ სოფელი, გვარი და სახელი იმ ქალისა რომელსაც, ვითომ მე ვუთხარი: გიხარიან ქმრის წასვლა ომში როგორც გეტყობათ და, აბა დაირა მოიტანეთ, დაუკარი! ლეკური ვითამაშოთ! ტაშ, ბიჭო! და თანაც ტაშს ვუკრავდი. ამასთანავე, გთხოვთ, გამომირკვიოთ, Legatus-ი დაესწრო ამ სცენებს, თუ სხვისაგან აქვს გაგონილი და თუ აქვს გაგონილი ვისგან. ამის პასუხს ვთხოულობ, ორი კვირის განმავლობაში, და თუ თქვენ პატივცემულ გაზეთის მახლობელ ნომერში არ დაიბეჭდა ეს ჩემი თხოვნა და ორი კვირის შემდეგ პასუხი—იძულებული ვიქნები მივმართო სასამართლოს. რადგან მთელი სცენები არის შეთხზული და არას დროს ჩემს მოქმედებაში ადგილი არა ჰქონია. Считаю сцены эти живыми и написани для оклеветанія и опороченія моего добраго имени должностнаго лица. ამის გარდა ვაუწყებ ბატონს რედქტორს რომ პასუხს ვსცემ „Legatus“ დანარჩენ კითხვების შესახებ.

დავშთები თქვენი პატივის მცემელი Мировой Посредникъ Визировъ.

---

*) ამ წერილს უცვლელად ვბეჭდავთ. რედ.

—

პასუხად მომრიგებელ შუამავალს თ-დ გ. ნ. ვეზირიშვილს

დიდის სიამოვნებით გიახლებით სასამართლოში პასუხის საგებლად და მარტო კი არა, მთელი თქვენი რაიონის მცხოვრებლებით, რათა დავამტკიცო ის რასაც ვამბობდი.

Legatus.

—

რედაქციამ ერთი და იმავე ფოსტით მიიღო ორი წერილი იშვიათის შემთხვევით ერთი მეორის საპასუხოთ დაწერილი ერთი და იმავე საგნის დასადასტურებლად. ერთი ეკუთვნის ბ-ნ გრ. ლაღიძეს და მეორე ნ. ლორთქიფანიძეს. ორთავეს ბოდიშით ვბეჭდავთ.

—

ბ. რედაქტორო!

თქვენი გაზეთის ოცდა-მეათე ნომერში დაბეჭდილია მეტად ორგინალური ანგარიში სახალხო უნივერსიტეტის წევრთა საზოგადო კრებისა, სადაც თქვენი კორესპონდენტი ყველა ორატორების მაგივრათ ლაპარაკობს. პირადათ მე შეურაცყოფა მიმაყენებია თ-დ ნიკოლოზ ლორთქიფანიძისადმი და მერმე ამისთვის ბოდიშიც მომახდევინა ამით ვაცხადებ, რომ მე თ-დი ნიკო ლორთქიფანიძე არავითარი არა საკადრისი სიტყვით არ მომიხსენებია, და მაშასადამე არც კრებას უთხოვნია ბოდიში მომეხადა რასაც იმედია თვით თავადი ლორთქიფანიძე დაადასტურებს.

პატივისცემით **გრ. ლაღიძე.**

—

ბატონო რედაქტორო!

თქვენი ქუთაისელი კორესპონდენტი შემცდარია (იხ. საქარ. № 71 „ქუთაისის ცხოვრება“): გრიგოლ ლაღიძეს არაფერი შეურაცმყოფელი ჩემთვის არ უთქვამს სახალხო უნივერსიტეტის კრებაზე; ოდნავ უზრდელურ დემაგოგობათ კი ჩაითვლება „საქართველოში თავად-აზნაურთა პრივილეგიების დამცველის“ წოდება. ასეთს სიტყვებს სიბრალულის ღიმილით სჯობია უპასუხოთ, რომ რეკლამა არ გაუკეთოთ ადამიანებს, რომელთაც სხვა რაიმე თვალსაჩინოსათვის უნარი და გონება არ შესწევთ.

ჰეშმარიტათ მეცოდება ბ. ლაღიძის სულიერი მამებიც: ნუ თუ დღემდის ვერ აუხსნეს სრულწლოვან ადამიანს, რომ არ არსებულის დაცვა, თუნდაც დიდი სურვილი გქონდესთ, შეუძლებელია.

სწორეთ ცუდათ უნდა იყოს ფედერალისტების საქმე, რომ ბ. ლაღიძესაც კი თავისუფლად, უსუფლიოროთ ალაპარაკებენ.

ნ. ლორთქიფანიძე.

რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი**

გერმანეთში მყოფ დატყვევებულების ნათესავთა საყურადღებოდ.

ვისაც ჰსურს გერმანეთში მყოფ დატყვევებულებს გაუგზავნოს ფული ან სხვა რამ ამანათი, მან შემდეგის წესით უნდა იხელმძღვანელოს:

ამანათის (პოსილკა“) წონა არ უნდა აღემატებოდეს 12 გირვანქას. ყუთზე გერმანულად უნდა იყოს აღნიშნული ნამდვილი სია ყუთში ჩალაგებულ ნივთებისა. ყუთზე უნდა ეკრას ქაღალდი წარწერით:

> An die Kommandatur des Kriegsgefangenenlagers
>
> აქ დააწერეთ ლაგერის ადრესი.
>
> Liebesgaben für die russischen Kriegsgefangenen.
>
> აქ ბიურო საკუთარ ბეჭედს დაჰკრავს და ადრესს წააწერს.
>
> Deutschland.

საერთაშორისო საფოსტო შეთანხმების ძალით ასეთ ამანათს ფოსტა **უფასოდ** გზავნის, ეს ამანათი უნდა გაიგზავნოს შემდეგის მისამართით:

პირველი:

Suisse, Bern Ensingnenstrasse, № 48, А. А. Вахерахтъ.

ან კიდევ მეორე:

Banque populaire Suisse, Fond Russe pour les prisonnier de guerre.

ცნობების მიღება უკვალოდ დაკარგულთა და ტყვეთა შესახებ შეიძლება შვეიცარიაში არსებულ ბიუროდან, რომლის მისამართი ასეთია:

> Швейцарія — Заказное
>
> Suisse. Recommandée Comité International de la Croix Rouge. Agence des prisonniers de guerre Genève.

ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მიმოსვლა.

([illegible] თბილის. საათით)

თბილისიდან გადის:

		№	ს. წ.	
ბათომისკენ	სამგ. მ.	9	8.53	საღ.
„	საფ. „	3	9.58	დილ.
ხაშურისკენ	სამგ. „	19-20	3.20	ნაშ.
ბაქოსკენ	ჩქარი „	4	10.20	საღ.
„	ჩქარი „	6	12.8	დღის
„	სამგ. „	8	11.13	ღამ.
ყარს-ერევნ.	საფ. „	4-3	11.13	ღამ.

თბილისში მოდის:

ბათომიდან	საფ. მ.	4	9.30	საღ.
„	სამგ. „	10	9.51	დილ.
ბაქოდან	საფ. „	3	9.3	დილ.
„	ჩქარი „	5	7.41	საღ.
„	სამგ. „	7	1.42	ნაშ.
ხაშურიდან	სამგ. „	19-20	7.25	დილ.
ყარს-ერევნ.	საფ. „	4-3	8.8	დილ.

კახეთის რკინის გზის მიმოსვლა

(თბილისის დრო)

მიმოსვლა ყოველდღე ხუთშაბათს.

თბილისიდან გადის:

ტფილისიდან	8	ს. 58	წ.	დილ.
ნავთლუღი-ამიერ კავ.	9	„ 23	„	„
ნავთლუღი-კახეთისა.	9	„ 43	„	„
ვაზიანიდან	10	„ 42	„	„
იორიდან	11	„ 35	„	„
საგარეჯოდან	12	„ 17	„	„
ბადიაურიდან	1	„ 15		დღის
მელაანიდან	2	„ 37	„	„
გურჯაანიდან	4	„ 08	„	„
ვაჩნაძიანიდან	4	„ 58	„	„
თელავში მიდის	5	„ 35	„	„
გურჯაანიდან	4	„ 18	„	„
კარდენახიდან	4	„ 50	„	„
წნორის-წყალ. მიდის	5	„ 15	„	„

თელავიდან

თელავიდან	8	ს. 58	წ.	დილ.
ვაჩნაძიანიდან	9	„ 45	„	„
გურჯაანიდან	10	„ 46	„	„
მელაანიდან	12	„ 02	„	„
ბადიაურიდან	1	„ 13	„	დღის
საგარეჯოდან	2	„ 15	„	„
იორიდან	2	„ 53	„	„
ვაზიანიდან	3	„ 40	„	„
ნავთლუღ-კახეთ.	4	„ 31	„	„
ნავთლუღ-ამიერ-კავ.	4	„ 46	„	„
თბილისში მიდის	5	„ 01	„	„
წნორის-წყლიდან	9	ს. 16	წ.	დილ.
კარდანახიდან	9	„ 46	„	„
გურჯაანში მოდის	10	„ 16	„	„

1916 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“-ზე

წელიწადი მეთორმეტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადული“-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადული“-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი 3 მ.** გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ვსთხოვთ ხელის მომწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოიგზავნოს.

ხელის მოწერა მიიღება

ტბილისში—„ნაკადული“-ს რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакція „Накадули“, Головинскій пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქ. **ქუთაისში**—ისიდორე კვიცარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **სამტრედიაში**—ვლ. ნაცვალაძესთნა. **ფოთში**—ლუდმილა მეგრელიშვილთან. **ბათომში**—ტროფიმ ინასარიძესთან ფოსტაში და სამსონ ყაზაიშვილთან უპრავაში. **ოზურგეთში დ ლანჩხუთში**—ლეო იმნაძესთან. **თელავში**—ვანო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—მარიამ ნაკაშიძესთან. **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილთან და ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**—ივ. გომელაურთან. **ხონში**—მ. ი. ჭავჭანიძესთან. **მიხაილოვში**—გიორგი ნაკაიძესთან.

რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **თ-დ პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**

წიგნის მაღაზია

„ახალი სიტყვა“ („Новая рѣчь“).

ი. დ. კიკნაძისა.

თბილისი. გოლოვინის პროსპექტი, 22, ტელეფონი 6—23.

გვაქვს ყოველნაირი ახალი წიგნები; ვკისრულობთ ყოველნაირ ბიბლიოთეკის შედგენას: საზოგადოს, საეროს, საქარხნოს, სასკოლოს, საბავშვოს და სხ. განმანათლებელ საზოგადოებათა და სასწავლებელთა მიერ დაკვეთილი წიგნები განსაკუთრებულ მორიგებით; ქალაქ გარეთიდან დაკვეთას ვასრულებთ ორ დღეში. წერილით ანუ პირადად ნაყიდი წიგნები შეიძლება ჩვენვე მივიტანოთ სახლში.

თევზის მრეწველნი

ძმ. მესხელოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

განყოფილება ავლაბარში

კახეთის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 6, ტელეფონი № 712

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. **„ლ. მაილოვის-ზვით,** სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზილალა,** მცირე მარილიანი, შავი **„მეშოჩნი“** ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრედვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.